

Eltebo

från förr till nu

Eltebo Byalag

Det blev rätt många ändringar sedan förra gången. Därför kommer här ett sista textförslag. Obs! det är bara texten du behöver titta på. Layouten är ännu inte gjord. Så boken kommer inte att se ut så här.

Sidorna kommer att snyggas till och göras enhetliga, bilder kommer att läggas in. Men texten är bara tänkt att korrekturläsas efter sedan vi i studiecirkeln har tittat igenom den här versionen.

Priset för boken blir cirka 150 kronor. Den kommer troligen att få ungefär 120 sidor.

Man kan beställa boken från mig eller från någon annan i studiecirkeln.

Hälsningar

Ewa, tel 51102, 070-5916375

ewa@bildarna.se

Bildarna Förlag
info@bildarna.se

Copyright: Eltebo Byalag
Tryckt 2010 hos Sandvikens Tryckeri
ISBN 978-91-631-9841-0

Förord

Den här boken har tillkommit som ett resultat av en mycket mångårig studiecirkel i Eltebo. Det är Eltebo Byalag som har tagit initiativet till studiecirkeln och medlemmar i byalaget har deltagit i arbetet med boken..

Under årens lopp har antalet medlemmar i cirkeln, liksom de personer som deltagit, varierat. Cirkeldeltagarna har haft mycket nöje av sin studiecirkel, även om arbetet har varit ännu mera trevligt än effektivt.

En hel del fakta har vi fått av personer som bott i byn länge. Andra fakta kommer från litteratur och internet. En del fakta har inte gått att få reda på, vilket framgår av texten.

Birgitta Ericson har fungerat som sekreterare vid studiecirkeln's träffar och skrivit ned det cirkeldeltagarna har pratat om, vilket inte har varit lätt när alla har pratat om olika saker samtidigt. Ewa Kohlström har bearbetat texten och gjort layouten. Marie Wihren har tagit de flesta av bilderna av husen idag och grupp bilden av byns invånare. Hedvig von Bahr Lindström har tagit bilder av husen i Sotaskärsområdet. Ewa Kohlström har också tagit bilder av några få hus i Eltebo och av tavlor, gruvhål mm. Övriga bilder kommer från bybor och från Torsåkers Fotohistoriska Förening.

Vi i byalaget är mycket tacksamma för all hjälp vi har fått av personer som vi frågat till råds.

Eltebo från förr till nu

Eltebo är en av de många byarna i Torsåker. Sedan kommunsammanslagningarna 1971 hör byn till Hofors kommun. Torsåker var tidigare en egen kommun och ännu längre tillbaka hörde Hofors till Torsåkers kommun.

Byn Eltebo ligger ostnordost om de centrala delarna av Torsåker (Solberga, Särsta, Ovanåker) och väster om Eltebosjön. På andra sidan sjön ligger Hammarby som tidigare tillhörde Ovansjö, numera Sandviken.

Namnet Eltebo sägs komma från det ålderdomliga namnet ”elft” som betyder svan. Så Eltebosjön är därmed Svansjön och själva byn är Svanbyn. Huruvida detta är riktigt är det ingen som vet säkert, men det finns gott om svanar i trakten. Många sångsvanar mellanlandar i Torsåker och även i Eltebo på sin flytt norrut på vårarna och söderut på höstarna. Det kan vara många hundra svanar på samma åker under några dagar i samband med förflyttningen.

Sjön har i långa tider använts för fiske, för vattenkraft, för transporter. Vid flera tillfällen har vattennivån i sjön reglerats. År 1647 fick Bengt Skytte tillstånd av drottning Kristina att höja ytan på Otnaren och Eltebosjön med 8 fot för att fallhöjden i Hammarbyån skulle bli tillräcklig för den nya hammaren i ån. Resultatet blev dock att åkrar sattes under vatten, skogar dränktes och torvmarker blev som bottenlösa träsk. Missnöjet bland markägarna runt sjöarna var mycket stort.

År 1778 beslutade häradssynerätten att dammluckorna i Hammarbyån inte fick stängas förrän vattnet i Otnaren hade sjunkit så att minst 14 tum (drygt 35 cm) av hällen i Fäbodesundet (Sotaskär) var synlig. För att inga missförstånd skulle uppstå, borrades ett järn in i hällen. Detta järn finns fortfarande kvar i stenen.

På 1800-talet diskuterades en sjösänkning. År 1859 gjordes en under-

sökning av vilka konsekvenser en sänkning skulle få. År 1866 föreslogs att en sänkning av sjöarnas nivå skulle göras med fem fot (ca 1,5 meter). Det övre fallet i Hammarby skulle då få mindre än meters fallhöjd, vilket inte skulle räcka till för smedjan som låg vid detta fall. Men å andra sidan skulle bönderna vid stränderna kring Ottnaren och Eltebo-sjön få cirka 1.000 hektar ny jord. För denna jord skulle de ersätta bruksägaren (Hammarby Bruk) med 45.000 riksdaler.

Att sänka sjöarna var ett mycket stort arbete. Det var färdigt år 1870 och då fick vattennivån samma höjd som den har idag.

***

År 2009 finns det 26 bofasta hushåll i Eltebo. Antalet invånare är cirka 65. Därtill kommer ett antal sommarhushåll plus bofasta och sommargäster i Sotaskär, Eltebos före detta fåbodområde.

Sedan 1990-talet finns ett byalag i Eltebo. Byalaget arrangerar valborgsmässofirande och diverse festligheter under sommarhalvåret.

Byalaget sköter också den gemensamma badplatsen. Där finns en liten vik med sand för barnen, en badbrygga för de något äldre, samt en ”badkur” där man kan byta om. Tidigare fungerade väntkuren från järnvägshållplatsen som badkur. Men den ruttnade och ersattes för några år sedan med en ombyggd arbetsbod.

Historia

Hur länge byn Eltebo har funnits är det ingen som vet. Men fornfynd visar att platsen har varit befolkad mycket länge. Bland annat har tre stenåldersyxor hittats, två utan hål och en med hål (de första troligen äldre). Två hittades av Håkan Ericson, en på en åker i närheten av Alviken och en i åkern norr om Erk Anders. Den tredje hittades av Per Sohlborg ungefär vid ladan vid åkern väster om Nordanrövägen. Ett spänne av brons har också hittats på Eltebo nr 7.

En skridsko från vikingatiden (ett bearbetat skenben) hittades när man grävde ner prydnadsbuskar på Erk Anders Gård.

En titt på Hofors kommuns karta över fornfynd visar en stor samling av sådana vid strandkanten av Eltebosjön, vid Sotaskär (fäbodarna), väster om Tjärnan, i skogen på väg mot och vid Dammsjön och på många platser däremellan. Detta tyder på befolkning sedan länge.

Herbert Eriksson fann nere vid sjön en sten med runor på, när den gamla smedjan till Erk Anders revs. Även detta fynd tyder på att människor bott här länge.

Norr om Eltebovägen ovanför Kyrkfallsbacken finns gamla gravrösen i skogen. Troligen är dessa bronsåldersgravar. De är i så fall från tiden 1000-500 f.Kr. Möjligen kan de vara yngre, i så fall från järnåldern, kring år 0.

Det betyder att byns troligen har ett par tusen år på nacken. Dock finns inget dokumenterat om Eltebo för så länge sedan.

Eltebo omtalas för första gången år **1480** i offentliga handlingar. Det året ingår Lars i Ältebo (även stavat Ellteboo) i en synenämnd rörande en vägled i Gavleån.

Även **1541** nämns Eltebo i protokoll. Dåvarande stavningen är på ett ställe Alttebo, på ett annat ställe stavas det i stället Älttebodha. På den tiden fanns inga stavningsregler. I stället stavade man så som man

tyckte att det lät, eller möjligen som det skulle ha låtit om man hade talat fint.

På **1540-talet** fanns tre gårdar i Eltebo. De låg samtliga i anslutning till sjön och norr om bäcken mellan Tjärnan och Eltebosjön.

År **1556** redovisas järnskatt från byn.

År **1576** fanns i byn en nämndeman vid namn Per Börson.

År **1765** fanns det sex hemman i byn, Eltebo 1 till och med 6. Dessutom fanns det 2 soldattorp och 4 utanvids. Skogen hade en areal av 19.414.646 kvadratalnar. Den delades upp mellan bygrannarna år 1735-1737 av Per Bestingk.

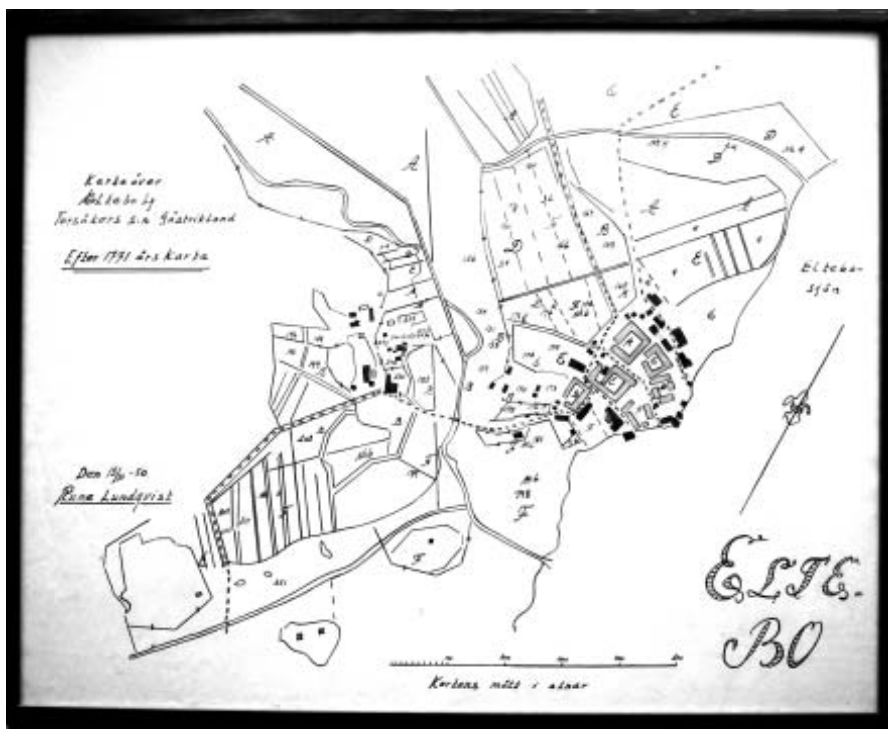
Det laga skiftet ägde i Eltebo i stort sett rum **mellan 1829 och 1831**, men var inte färdigt förrän kring 1850. Före detta låg byn i huvudsak nere vid sjön. Strax norr om bondgårdarna, även detta vid sjön, bodde utanvässarna, det vill säga de som inte ägde någon jord. Även bort mot Kyrkfallet/Storkolan fanns utanvässare.

På 1771 års karta syns på nästa sida hur byn såg ut och vilka fastigheter som fanns. Fastigheternas namn och personerna som bodde på de olika fastigheterna cirka 1795-1800 framgår nedan.

Eltebo No 1 hette **Fänrikas** och var ett släkthemman. Ägare var bonden Jöns Göransson (1753-1807). Han var född på gården. Där fanns också hans hustru Brita Persdotter (1755-1830). Hon var född i Wij. De hade barnen Cherstin (f. 1780), Per (f. 1783), Brita (f. 1785), Jöns (f. 1788), Göran (f. 1791) och Lars (f. 1793). På gården bodde också Jöns far, Göran Jönsson (1728-1798). Även han var född på gården.

Eltebo No 2 hette **Andersas** och var ett arvehemman. Ägare var landbonden Erik Larsson, född på gården 1757. Där bodde också hans hustru Carin Persdotter (som hade sin syster Chrstin på Eltebo No 4). Hon var född 1758. De hade barnen Per (f. 1783), Jöns (f. 1786), Anna (f. 1789), Catrina (f. 1794) och Lars (f. 1796). På gården bodde också Eriks styvfar Jöns Olsson, född 1735 i Eltebo.

Eltebo No 3, Erk Anders, hade ingen brukare förrän 1808. Möjligen var det så att fastigheten ännu inte fanns, utan brukades tillsammans med Eltebo No 5, Erik Mårs.

Rune Sundkvist gjorde år 1950 en karta efter 1771 års karta över Eltebo. Där syns de sex hemmanen i byn nere vid sjön. Dessutom finns 2 soldattorp och 4 utanvids ungefär vid Storkolan och Lillkolan samt något öster därom (vid Bloms och Lundins).

Eltebo No 4, Järts ägdes av landbonen Olof Olsson (f. 1747 i Österfärnebo). Hans hustru Cherstin Persdotter var född 1755. Hon var syster med Carin i Eltebo No 2. De hade barnen Per (f. 1774), Olof (f. 1774 eventuellt tvilling med Per), Erik (f. 1782), Anders (f. 1784), Carin (f. 1787), Lars (f. 1789), Jöns (f. 1792), Lena (f. 1794) och Stina (f. 1796). På gården bodde också Pers hustru Anna Jansdotter (f. 1774 i Bagghyttan) och deras båda barn Olof (f. 1797) och Anna (f. 1799) samt Cherstins mor, Carin Ersdotter (1724-17969 från Näs i Ovansjö).

Eltebo No 5, Erik Mårs ägdes av bonden Erik Olsson (1742-1811).

Han var född på gården. Hans hustru Margta Olsdotter (1746-1802) kom från Wall 9. De hade barnen Erik (f. 1777), dottern Anna Ersdotter (f. 1768). På gården bodde också Annas make Erik Andersson (1760-821) och deras barn Olof (f. 1793), Erik (f. 1795) och Anders (f. 1799). På gården bodde också ägaren Eriks mor, änkan Anna Carlsdotter (1720-1798) från Hoo 12.

Eltebo sub 4 var ett landbondehemman från 1795. Där bodde landbonden Anders Jansson (f. 1766) och hans hustru Greta Jansdotter, född i Husby 1763. Deras barn var Göran (f. 1796), Margta (f. 1798), Jan (f. 1800). Barnen var födda på gården. Dessutom fanns sonen Anders Andersson som var född i Skedvi 1794. (Det verkar som om de fått sonen Anders innan Greta flyttade till Eltebo).

Eltebo No 6, Ofwanåkers var ett landbondehemman under Hammarby sedan cirka 1735. Där bodde landbonden Zakris Ersson, som var född på gården 1764. Hans hustru Anna Ersdotter var född i Hoo 5 år 1769. De hade barnen Catharina (1791-1799), Erik (f. 1794), Olof (1797-1797) och Anna (f. 1798). På gården bodde också Zakris föräldrar Erik Andersson (1728-1804) och Cathrina Zakrisdotter som var född på gården 1737.

I Eltebo bodde också vid samma tidpunkt följande inhyses (dvs utanvässare, utan mark):

1. Avskedade soldaten Abel Skarp (f. 1745) och hans hustru Margta Ersdotter (f. 1756) samt barnen Olof (f. 1775) och Margareta (f. 1777). Även Margaretas make Göran Hansson (f. 1773 i Wika) bodde i torpet.
  2. Avskedade soldaten Anders Seberg (1734-1799) och hans hustru Brita Olsdotter (f. 1733). Deras barn Cherstin (f. 1766) och Anders (f. 1767) bodde i torpet tillsammans med Cherstins make dagakarlen Per Jansson (f. 1769) och deras dotter Brita (f. 1795). Även Anders hustru Margta Olsdotter (f. 1775) och deras dotter Brita (f. 1798) bodde i torpet. Totalt bodde alltså tre familjer där.
  3. Soldaten Daniel Karp (f. 1763) och hans hustru Cherstin Ersdotter (f. 1764) samt deras barn Margta (f. 1791), Olof (f. 1793), Anna
-

-
- (f 1794), Brita (f. 1797), Catrina (f. 1799) och Daniel (f. 1801).
Även Daniels mor Margta Danielsdotter (1736-1796) bodde där.
4. Soldaten Olof Skarp (f. 1757) och hans hustru Anna Persdotter (f. 1761) samt deras barn Lisa (f. 1785), Cathrina (f. 1788), Anna (f. 1791), Cherstin (f. 1794), Erik (f. 1796 och Brita (f. 1799). Även Olofs föräldrar, Erik Olsson (1730-1802) och Lisa Andersdotter (f. 1735) bodde i torpet tillsammans med Olofs systrar Cherstin (f. 1755) och Brita (f. 1760).
  5. Soldaten Olof Strand (f. 1741) och hans hustru Kerstin Ersdotter (f. 1748) samt deras barn Per (f. 1781) och Cherstin (f. 1785).
  6. Soldaten Anders Nöjd (f. 1757) och hans hustru Magdalena Zakrisdotter (f. 1752).
  7. Nämndemannen Erik Ersson (f. 1734) och hans hustru Margta Göransdotter, född i Husby 1738, samt Eriks mor Anna Abelsdotter (1713-1796) och hennes make, Eriks styvfar Jöns Jönsson (f. 1728).
  8. Ofärdige husmannen Anders Hansson (f. 1760) och hans hustru Carin Andersdotter (f. 1755) samt deras barn Anders (f. 1790), Margta (f. 1791), Lars (f. 1794) och Lena (f. 1796).
- sub 7. Skogvaktaren Per Olsson (f. 1774) och hans hustru Anna Jansdotter (f. 1774) samt deras son Olof (f. 1797).

Det innebär att det strax före sekelskiftet 1700/1800 bodde 109 personer i byn, fördelat på 16 hushåll. Idag är antalet invånare betydligt mindre, men antalet hushåll är betydligt fler.

***

Sedan gammalt har byn haft starkt samröre med Ovansjö och Årsunda. Många av de som flyttat in i byn kommer från dessa kommuner.

Det gick också en gammal förväg, ”Vintervägen” från Torsåker, via Eltebo och vidare bort mot Gävle. Den vägen var huvudsakligen farbar med släde under vintern. Den gick från Rönningen över nuvarande Hallarsbäcksvägen, över Tjärnans is och bort mot Eltebosjön där den också gick över isen och vidare till Hammarby.

Vägen nyttjades både av Elteboborna och andra. Bland annat var det en väg för handelsresande, vilket bland annat framgår av berättelsen om Burkatt. Denne var en handelsresande som kom från Rönningshållet och åkte mot Tjärnan. Strax söder om Hallarsbäck slutade hans färd. Där hittades han senare död bakom en sten. Han hade troligen blivit rånmördad. Handelsresande på den tiden hade ju lagret med sig och det kunde vara värt betydande belopp. Så de utgjorde måltavla för allehanda laglösa människor.

Även i senare tider har byn haft samröre med både Ovensjö och Årsunda. När det gäller samröret med Årsunda är det oftast frågor som avser fiske i Ottnaren. När pappersbruket och senare kartongfabriken fanns kvar i Hammarby (på östra sidan Eltebosjön, tidigare Ovensjö kommun, numera Sandviken) var det många från byn som arbetade där. Numera är Almb i Storvik arbetsplats för flera Eltebobor.

Husen i Eltebo hade tidigare postadress Storviks Hammarby och postutbärningen kom också från Hammarby. Telefonledningarna till byn kommer också från Hammarby. Tidigare hade Kyrkfallet telefonnummer från telefonstationen i Wij, men ledningarna från Wij murknade och nya ledningar drogs så att även Kyrkfallsborna fick Hammarbynummer till sina telefoner.

Byns invånare 2001. Stående längst bak från vänster: Lars Berglund, Jan Hagberg, Stig Eriksson, Jan Wallin, Stig Wihren, Annelie Wihren. Halvhukande i näst bakersta raden: Alice Persson, Stefan Widahl, Olle Dahlqvist, Margareta Hagberg, Agneta Berglund. Sittande i bakre raden: Jakob Wallin, Hans Berglund, Per Berglund, Bengt Sohlborg, Rickard Brodin, Brita Englin. Längst fram: Ulrika Berglund med sonen Carl i knäet, Jan Thuresson med sonen Johannes i knäet, Helena Berglund.

Människorna i Eltebo

Byn har från början varit jordbruksbygd och är det fortfarande. Men det är många som under årens lopp haft andra sysslor också. En del var från början utanvässare, dvs utan mark. De kunde vara smeder, sadelmakare eller andra hantverkare. Dessutom fanns soldater bosatta i byn. Många av dem som inte ägde mark, var anställda i jordbruken i byn. Det står ofta i gamla böcker att män som bodde i Eltebo var dagakarlar.

Dessutom fanns bergshantering i byn. Några måste ha arbetat med

Byns invånare 2001. I raden längst bak Elin Sundstedt, Ewa Kohlström Gerd Thögensen, Viktor ??, Birgitta Ericson, Olle Ericson. Halvhukande näst längst bak: Agneta Berglund, Siv Andersson, Kurt Andersson, Annika Ericson, Håkan Ericson, Lisa Landström, Fredrik Landström, Örjan Johansson, Annelie Johansson. Sittande i bakre ledet: Lennart Jonsson, John Wihrén, Lena Dahlqvist, Anne-Li Jonsson, Marie Wallin, Mikael Wihrén, Erik Hagberg. Länst fram: Peter Jonsson, Erik Berglund, Thomas Dahlqvist, Olof Wallin, Morgan Wiberg.

gruvhantering och järnframställning. När järnvägen kom fanns en banvaktare och stundtals även andra järnvägare i byn.

Under ett halvt sekel fanns åtminstone en lärare i byn. Dessutom fanns bodbiträden i handelsboden.

Idag finns många olika yrkesgrupper: jordbrukare, hantverkare, egna företagare inom olika sektorer, anställda inom privat och offentlig sektor. Ovan finns en bild på byns invånare 2001. En hel del av dem har flyttat, en del har avlidit, andra har flyttat in och fler barn har fötts.

Spår av näringsliv

På många platser i byn finns spår efter gamla tiders arbete. Där finns förstås lämningar av bondgårdar och lador, boningshus och brunnar som fanns i anslutning till att någon har bott där. Men det finns också andra lämningar. Det finns slaggvarpar efter järnhantering. Det finns tjärdalar, där man har bränt tjära. Det finns rester efter skvaltkvarnar. Det finns gruvhål. Det har också funnits en kalkugn. Troligen har det också funnits ett tegelbruk.

Flera **lador** finns fortfarande kvar på åkrarna. Ännu fler har försvunnit. I Kyrkfallet fanns en lada som numera finns på Gammalgården (Torsåkers Hembygdsgård) där den byggdes upp av byggmästare Alfred Thernvall från Torsåker och numera kallas för Ångsladan. En lada står fortfarande kvar vid Lillkolan. En lada finns på östra sidan av Tjärnan i anslutning till ”Odlingen”. Det fanns också tidigare lador nordost om den vid Lillkolan men på östra sidan järnvägen, väster om Östbloms mot järnvägen, ytterligare en strax norr om föregående, samt en lada väster om järnvägen i höjd med en stuga som ligger alldeles vid vattnet i norra änden av Toretorpsvägen. Det som kallas ”Emmas lada” är dock snarare en före detta ladugård, som ligger på Hallarsbäcksvägen söder om Ängsbo.

En **kalkugn** fanns i Kalkugnsbacken. Den låg på vänstra sidan av Eltebovägen strax före Hagavägen om man är på väg mot sjön. Enligt uppgift ska också en kalkugn ha funnits vid Ängsbo, precis till vänster om vägen som går ner mot husen före bäcken.

En **torkria** har tidigare funnits vid Ribacken. Den var troligen gemensam för byn och låg på vänstra sidan av Eltebovägen, strax efter Hagavägen om man är på väg mot sjön.

En **skvaltkvarn** fanns i bäcken på allmanningen ungefär där kasen numera brukar vara. Åkern strax efter heter därför Kväråkern, dvs kvarnåkern.

Lundins och Daniels. Strax till höger om mitten på bilden finns tröskladan som drevs av ett vattenhjul i bäcken som kom från Dammsjön.

Ytterligare en skvaltkvarn fanns i bäcken nedströms Erik Nils tvättstuga, strax nedanför Kvarnberget. Man nyttjade vattenkraften på så sätt att det strömmande vattnet drev kvarnstenarna.

Vattenkraften nyttjades också i en **trösklada** vid bäcken på höger sida av Storkolvägen. Tröskan drevs av ett vattenhjul.

Tvättstugor låg också i anslutning till bäckarna. Vid Erik Nils var tvättstugan kombinerad med en smedja. Den låg vid bäcken på väg mot Nordanrö. Erk Anders tvättstuga var också kombinerad med en smedja. Den låg strax norr om den nuvarande badplatsen. Tvättstugan till Nordanrö låg en bra bit från boningshuset i bäcken som rinner från Tjärnan. En tvättstuga som tillhörde skolan låg vid bron över bäcken på nuvarande Götesbergsvägen.

En **linbastu** låg en bit norr om Erk Anders tvättstuga.

Kolbottnar finns minst sju stycken kända. Fem av dem låg mellan Sinderhögarna och Dammsjön samt lite längre norrut. En låg precis där vägen upp mot Östbloms stuga går upp från Eltebovägen. En sjunde kolbotten låg i skogen ungefär mitt emellan Björklunds hus och järnvägen. Dessutom finns säkert tio gånger så många runt om i skogarna. Personer som arbetar med skogsbruk ser kolbottnar lite här och var i skogarna i trakten.

En **tjärdal** fanns strax nordost om Fågelmossgrovorna i skogen bort mot Lillkolan. Den syns fortfarande även om rännen är ganska igenvuxen.

Gruvhål finns på flera ställen. De största är Fågelmossgrovorna där två gruvhål finns inhägnade. Dessutom finns ytterligare tre mindre gruvhål öster om dessa. Längre upp i skogen från Fågelmossen räknat och mot Dammsjön finns ytterligare ett par gruvhål.

En **torvtäkt** fanns där järnvägen går strax söder om Strands.

Ett **dytag** fanns på allmanningen vid Tjärnans nordvästra spets mellan Ängsbo och Nordanrö. Det sägs också att det fanns ett **tegelbruk** i byn och att det troligen låg någonstans söder om Götesbergsvägen. Denna placering är dock osäker och verkar lite krånglig med tanke på att leran hämtades från dytaget. Kanske var tegelbruket placerat närmare dytaget.

En **vandringssten** finns strax sydväst om Berglunds, längs vägen mot Nordanrö. Själva ladan har flyttats till Berglunds år 1928. Där fick den bli loge till nya ladugården.

Knektar och soldater

Två knektar från Eltebo kom tillbaka till byn efter att ha varit ute i krig mot Ryssland år 1589. Vid hemkomsten blev de berättigade till hjälp för sin fattigdom och sitt armod. Detta framgår av Årliga Rântan år 1591.

På 1600-talet fanns vid Norrlands fotfolk, överste Åke Hanssons regemente Mickel Knutsson från Eltebo. Han mönstrade den 21 maj 1635 och dog året därpå.

År 1664 avreste soldater från Torsåker. Vart de skulle framgår inte, men de skänkte pengar till kyrkan, förmodligen för att blidka gudarna. Nils Larsson från Eltebo skänkte då 2 daler.

Elva år senare, år 1675 deltog Erick Hansson från Eltebo i kriget mot Danmark.

Att soldater inte enbart omkom i strid, framgår av berättelserna om Karl XII:s armé. I Alfta kompani deltog då Per Swensson Rolig och Erick Olsson Hoström från Eltebo. Båda dessa soldater dog på fjället, sannolikt på väg till Norge. Per Swensson Rolig dog den 28 december 1718. När Erick Olsson Hoström dog är okänt, men han dog av ”frost” på fjället.

1680-1690 startades det yngre indelningsverket. Det avvecklades inte förrän kring sekelskiftet 1900. Allmogen delades då in i rotar med två till fem gårdar i varje. Varje rote skulle svara för rekrytering, utrustning och underhåll av en knekt. Det innebar att knekten fick ett torp, vissa andra naturaförmåner och bidrag till kläder och annan utrustning.

Soldaterna fick efternamn, soldatnamn i stället för att de skulle ha kvar sina son-namn, vilket kunde leda till förväxlingar. Ofta hette flera soldater efter varandra likadant även om de inte var släkt. Till exempel hade Eltebo sex soldater som efter varandra hette Strand. En av dem

bytte till och med efternamn från Blom till Strand i samband med att han rekryterades. Byns soldatnamn hörde till yrket och fick ärvas av nästa soldat som rekryterades. Även soldattorpet fick ärvas. Ofta ärvdes även den förre soldatens änka.

I Eltebo fanns tre rotar, vilket innebar att man skulle delta i försörjningen av tre soldater. En rote hörde enbart till Eltebo. En hörde till Eltebo i samverkan med Tjärnäs och den tredje till Eltebo i samverkan med Sibbersbo. Soldaterna tillhörde Ovansjö kompani som ingick i Hälsinge regemente.

Bland soldaterna från Eltebo kan nämnas följande:

Olof Persson Strand 1741-1817. Han deltog i fälttåg i Finland 1788-90. Död i Torsåker.

Per Olsson Strand 1781-1809. Deltog i fälttåg i Finland. Togs till fånga av ryssarna där den 16 januari 1809 och har därefter inte avhörts.

Hans Larsson Strand 1788-1850. Han blev korpral och deltog i fälttåg i Norge 1813-14. Död i Torsåker.

Anders Andersson Strand, född 1824. Var skarpskytt och fick avsked på grund av läkarintyg.

Erik Andersson Strand, född 1849, förbindelsesoldat 1877.

Johan Blom Strand, född 1861.

Anders Andersson Nöjd, 1757-1827. Deltog i fälttåget i Finland 1788-90. Dog i vattusot i Torsåker.

Olof Hansson Nöjd, 1787-1809. Dog troligen i fält i Finland den 8 januari 1809.

Anders Zakrisson Göthe, född 12/10 1788. Deltog i fälttåg till Norge 1813-14. Var soldat fram till och med 1841. Avled den 9/9 1865. Det är troligen efter honom Götesberg (se fastigheterna) har uppkallats. Det berättas om Göthe att han var 5 fot och 9 tum lång, han tillhörde rote Sibbersbo 1 och 2 plus Eltebo 6 (dvs försörjdes av dessa fastigheter). Han var gift med Anna Ersdotter, född 1787.

Följande soldater försörjdes av Eltebo och Tjernes tillsammans:

Olof Ersson Skarp, 1757-1809. Deltog i fälttågen i Finland 1788-90. Död i antingen Järbo eller Torsåker i lungrot.

Olof Eriksson Skarp, född 1787. Kommenderad till Södertälje 1807.

Johan (Jöns) Ersson Skarp, född 1786. Deltog i sommarfälttåget 1809. Var med och byggde Göta Kanal 1812. Han var skrivkunnig, hade det antecknats i rullan.

Erik Snygg, 1796-1834. Jägare, drunknade i Torsåker.

Anders Olsson Snygg, 1815-1851. Dog i Torsåker.

Per Persson Strandell, 1830-1877. Utnämndes till korpral den 4 juli 1863. Död i Torsåker.

Per Olof Sandin Sand, född i Valbo 1857. Fick avsked på grund av ryggradskrökning.

Bergshanteringen

Järnhanteringen i Eltebo

Egentligen finns inte mycket dokumenterat om järnhanteringen i Eltebo. Dock finns en del lämningar i form av ett par gruvhål och slaggvarpar. Så det har funnits någon form av järnhantering. Dock vet man inte när det var eller hur det gick till.

Det finns två områden med gamla slaggvarpar kvar, ett i skogen väster om järnvägen, ett vid Eltebosjön.

Sinderhögarna

I skogen finns Sinderhögarna (uttalas Sinnerhögarna i likhet med många ortsnamn i Gästrikland och södra Dalarna, t ex Edsken, Trödje, Idkerberget mm). Denna slaggvarp ligger rakt norr om Fågelmossgruvorna. Dock har slaggvarpen inte något med dessa gruvor - i varje fall inte i modern tid - att göra. Slaggvarpen ligger i anslutning till en bäck. Kanske fanns det en hytta där. Muntlig tradition hävdar att det fanns en hytta vid "Dammsjöbäcken som från Wijbydammsjön rinner nedåt Eltebo". Troligen är det inte frågan om någon regelrätt hytta, utan snarare om något slags föregångare till de vanliga hyttorna. För när hyttorna fanns officiellt, skedde järnutvinningen i Wibyhyttan eller möjligen i Hoo.

Om det fanns något slags hytta borde den ha legat alldeles vid de slaggvarpar som kallas Sinderhögarna. Just där är det lite strömt i bäcken, och en liten nivåskillnad som man kunnat nyttja för att få vattenkraft för blåsbälgarna. I så fall är det troligt att malmen från Fågelmossgruvorna användes för järnframställningen.

Men man kan också tänka sig att det var en äldre järnhantering, då man fick fram järnet genom blåstring. Det är inte otänkbart att det fanns myrmalm i mossarna runt omkring. Till exempel i Fågelmossen eller Bökesbergsmossen. Längs vägen upp mot Sinderhögarna är marken röd - eller snarare rostfärgad - vilket tyder på att myrmalm finns där.

Slaggvarparna vid Sinderhögarna är övervuxna vid det här laget.

Om det var på det sättet kan järnhanteringen vid Sinderhögarna ha hållit på redan på järnåldern, det vill säga någon gång mellan 500 f.Kr till 500 e.Kr. Det finns ju i Kyrkfallet, som troligen är från bronsåldern, eller åtminstone från järnåldern. Så Eltebo har uppenbarligen varit bebott länge.

Men om järnhanteringen var av modernare tid var det en hytta uppe vid bäcken, som går mellan Dammsjön och Eltebosjön (vilket är mindre troligt, eftersom det i så fall borde ha funnits några rester kvar. En hytta är ju betydligt större än en blästerugn). Hyttan borde i så fall ha tillkommit ungefär vid samma tidpunkt som övriga hyttor i Torsåker, det vill säga på 1300-1500-talet.

För att bestämma om det var frågan om en hytta eller blästring, behöver man leta i slaggvarparna för att se hur slaggen såg ut. Någon masugnsslagg ligger i alla fall inte ytligt vid Sinderhögarna, så som det till exempel gör i Wibyhyttan.

I slutet på 1300-talet fick Torsåkers Bergslag privilegier av Albrekt

av Mecklenburg att bedriva järnhantering. I privilegierna ingick rätten att bryta malm, förädla denna, att hugga skog för att göra kol och slutligen för att smida och sälja järnet. Men i själva verket hade järnhanteringen hållit på ett bra tag vid den tiden. Så privilegierna innebar egentligen inte ett tillstånd att bedriva järnhantering, utan en skyldighet att betala skatt för att få fortsätta med järnhanteringen.

Eltebo finns inte omnämnt i privilegiebrevet. Eftersom Eltebo inte låg särskilt centralt i Torsåker, kan man tänka sig att befolkningen i byn inte var så särskilt intresserad av att börja betala skatt för en verksamhet som pågått skattefritt i många år. Kanske var man mer intresserad av att bedriva järnhantering på mer lönsamt sätt. Och eftersom man inte registrerade in vare sig gruvor eller hytta, kunde man ägna sig åt det hela i lönndom i stället.

Så om järnhanteringen, som resulterade i Sinderhögarna, pågick på 1300-talet är det inte helt osannolikt att man i godan ro fortsatte med sin järnhantering så som man alltid hade gjort.

Med tanke på slaggvarparnas storlek, kanske man inte höll på så länge, något hundratal år eller så. Men när det var, är det ingen som vet.

Dock betalade man så småningom järnskatt i byn. År 1556 finns dokumenterat att detta gjordes.

Dokumenterat är dessutom att det vid en inventering 1837 fanns ”en till fyra” bergsmanshemman i Eltebo. Då fanns det också en hytta. Men den låg inte uppe vid Sinderhögarna utan åt Hoohället.

Tyvärre finns det inga lämningar av någon blästring kvar. När vägen (kallad Sligvägen) byggdes om och till på 1990-talet lades vägens sträckning precis intill Sinderhögarna och alla eventuella lämningar efter blästerugnar eller en eventuell hytta har förstörts.

Slaggvarp av lågteknisk typ

Den andra slaggvarpen finns vid Eltebosjön, en bit norr om Erk Anders. Den ligger på jordbruksmark och det är därför okänt hur stor den högen har varit från början.

Vid en inventering på 1950-talet var den 11-14 meter i diameter. Den bedömdes vara en ”slaggvarp av lågteknisk typ”. Inga gruvor finns i anslutning till den slaggvarpen. Även här är det mest troligt att det är

Bergsmansgården Erk Anders före 1919, eftersom fönstren byttes då.

myrmalm eller så kallad rödjord som har bearbetats i mindre blästerugnar. Någon hytta, eller lämningar av någon sådan, finns inte heller i anslutning till slagghvarpen.

Gruvor

De gruvor som finns i Eltebo är Fågelmossgruvorna och ett par gruvhål längre upp i skogen från Fågelmossen räknat och i riktning mot Dammsjön.

Fågelmossgruvorna användes under 1800-talet. Senast kända brytning gjordes 1861-63 då man bröt 54 ton år 1861, året därpå 102 ton och sista året 251 ton malm. Därefter finns ingen rapporterad brytning. Under åren 1935-1979 hade Sandvikens Jernverks AB rätten att bearbeta malmfyndigheten. Den malm som fanns var manganhaltig magnetit. Berget runt om malmkropparna bestod av grå urkalksten och grå leptit med inslag av svart metabasit.

Kvar på plats efter dessa gruvor är två inhägnade dagbrott som under många år använts som soptipp. Dessutom finns ytterligare tre gruvhål öster om de inhägnade. Även väster om vägen upp mot gruvan finns en grop där man eventuellt har tänkt sig att göra ett gruvhål.

Vid Murkolan (mellan Bökesberg och Dammsjön) finns ett kalkbrott, som inte blev mer än ett brytningsförsök eftersom det bara är några meter bredd och djupt. Det kallas marmorbrott i vissa handlingar

Bergsmän

Erk Anders är en bergsmansgård, vilket innebär att bergsmän har bott där. Varje bergsman hade sitt märke, som stämplades in i järntackorna. Järnmalm som utvanns i gruvorna i byn, t ex Fågelmossgruvorna, bearbetades i hyttan i Wibyhyttan, som var gemensam för flera byar.

Daniel Danielsson på Erk Anders var bergsman och sålde stångjärn genom firman Luth & Dahl i Gävle under åren 1835-1850. På den tiden fick man oftast inte betalt med pengar utan med varor. Så fick också Daniel. Han fick som betalning för sitt stångjärn salt, malt, linfrö, råg, korn, brännvin, sill och strömming framgår det av Luth & Dahls räkenskapsböcker.

Daniel Danielssons son Erik Danielsson var den siste bergsmannen på Erk Anders gård, liksom i Eltebo. Han avled 1914 vid 84 års ålder.

Det berättas från Grassens (Fänrikas) att fänriks dräng plöjde för nära dikena, då husbonn frågade: Var ska vi nu ta Uppsalahö ifrån?

Höet från dikeskanterna användes vid forkörning av järn till Uppsala.

Vilken fänrik det rör sig om är svårt att säga, liksom när detta var. Uppenbarligen såldes järn via Uppsala under någon tid även om Daniel Danielsson under en period sålde via Gävle.

Förste ägaren av Erik Nils var också bergsman och kom från Sund på andra sidan sjön. Att han ägnat sig åt någon bergshantering i Eltebo finns inte dokumenterat och är knappast troligt.

Eltebo skola.

Skolväsendet

Enligt 1864 års skolplan skulle de 18 barnen i Eltebo nyttja skolan vid kyrkan i Torsåker. Troligen gjorde de också detta. Men det var lång väg att gå. I juli 1886 fick skolrådsledamöterna uppdrag av kyrkostämman att undersöka vad som borde göras för ”behörigt iordningsställande av småskolan i Eltebo jämte därvarande lärarinnas bostadsrum”.

Till hösten år 1886 startade Eltebo Skola i Rättargården. Dock fann skolrådet redan efter två år att barnantalet var för lågt, så skolan drogs in. Då fanns det bara fem eller sex barnen i byn och de fick då gå i den nyinrättade småskolan på Särsta gård. De promenerade dit och gick bland annat över Vielberget (även kallat Vithällsberget, eller Vitberget).

Inte förrän år 1909 inrättades en stadigvarande skola, i en före detta dagsverkargård som tidigare tillhört Hofors AB (Petre). Huset låg på den så kallade Höjden och benämns än i dag Skolan. Den arbetade i skolform D, dvs en klass för alla barnen. Man tog in barn vartannat år så att det var tre eller fyra klasser. De hade gemensam undervisning i samma sal och med samma lärarinna.

Byggnaden innehöll också en lärarinnebostad.

Skolbarnen fick bära in ved och vatten till lärarinnan. Anna Dahlkvist städade i skolan.

Barnantalet var så lågt i byn att det då och då diskuterades indragning av skolan. Även av andra skäl ville skolstyrelsen ha bort byskolorna. Man ville att barnen skulle gå i skolform A, dvs en årskull per klass och en klass per klassrum.

Dock lyckades byborna uppskjuta nedläggningen av byskolorna under många år. Enligt Gunnar Nyström, som skrivit en bok om skolorna i Torsåker, fick skolan i Eltebo vara kvar därför att vägen vintertid inte alltid var farbar. Han menade att en nedläggning därför inte gick att genomföra. Bybor som gick i skolan på fyrtio- och femtiotalen kan vittna om hur man försökte hålla vägen över åkrarna fri från snö med hjälp av häst med plog och vägen bara yrde igen.

År 1952 fattades beslut om indragning av skolorna i Eltebo, Gammelstilla och Åsmundshyttan. Från och med 1953 skulle man kunna inrätta skolskjuts och då kunde skolan läggas ner.

Även då var skolskjutsen ganska primitiv med 13 skolbarn i en femsitsig Buick. Så kanske hade skolskjutsar inte kunnat inrättas tidigare på grund av bilbrist.

Lärarinnorna i skolan var:

- Olga Johansson till 1917
- Maria Eriksson 1917-1821
- Henny Lundegran 1921-1935
- Elsa Wirén höstterminen 1935,
- Henny Lundgren kom åter vårterminen 1936 och
- Elsa Wirén igen höstterminen 1936. Därefter kom
- Lisa Hemström vårterminen 1937 och
- Henny Lundgren igen till 1946,
- Svea Larsson (senare gift Berglind) 1946-48,
- Märta Lundkvist 1948-1951,
- Jenny Söderlund 1951-1953.

Särskilt Jenny Söderlund var en mycket omtyckt lärarinna som lärde barnen en hel del utöver det obligatiska skolarbetet. Hon lät barnen ha trädgårdsland över somrarna, hon lärde dem karda, spinna och ysta.

Namn på åkrar, platser mm

Bergmans vreten låg öster om Tjärnan mitt emot Hallarsbäck.

Burkatt ligger nordost om Hallgrens vreten. Det var där handelsresanden Burkatt blev rånmördad och hittad bakom en sten.

Flickmöte är en plats på västra stranden av Eltebosjön norr om Sotaskär innan sjön blir bredare.

Hallgrens vreten är den sydligaste åkern öster Hallarsbäcksvägen.

Humletäppan låg på nordöstra sidan av Tjärnan väster om Odlingen. Vad som odlades där framgår av namnet.

Hälga är en åker som ligger strax söder om gården Alviken.

Kalkugnsbacken var platsen för en kalkugn. Ligger längs Eltebovägen före Hagavägen i riktning mot sjön.

Klangs vreten ligger öster om Hallarsbäcksvägen lite söder om Emmas. Dagakarlen Klang hade en vret där i slutet av 1800-talet.

Kväråkern är den åker som ligger på höger sida om Eltebovägen efter allmanningen där valborgsmässokasen brukar vara. I anslutning till den åkern låg tidigare en skvaltkvarn vid bäcken.

Lisselrö var namnet på den gård som numera kallas Alviken, men är fortfarande namnet på åkrar som ligger kring gården. Ligger vid den nordvästra delen av Alviken (viken i Eltebosjön).

Nymyran var ett samlingsnamn på Myrgubbens åkrar.

Odlingen är en åker öster om Tjärnan och sydsydväst om Berglunds i höjd med Alviken.

Ribacken var platsen för en torkria. Den låg längs Eltebovägen efter Hagavägen i riktning mot sjön. I samband med att den revs 1967 hittades en runsten. Detta är en av de 15-20 runstenar som hittills hittats i Gästrikland.

Smessrönningen låg där Erik Nils numera finns.

Strömbergs mossen låg öster om Bergmans vreten.

Sunnanäng är södra åkern hos Berglunds. Den ligger öster om Lars Ers gatan.

Sursuggan låg öster om Toretorpsvägen strax norr om Egons i närheten av den plats där utanvässarna bodde.

Sveden är en svedjeröjning bakom Daniels.

Vimyrkärret låg långt ut i skogen öster om rakan på Hallarsbäcksvägen.

Vielberget, även Vitberget, ligger längs järnvägen halvvägs till Rönningen. Skolbarn från Eltebo gick över Vielberget när de skulle gå till skolan i Särsta. På äldre kartor är stavningen Vihelberget. Enligt vissa källor ska namnet vara Wijberget, vilket antyder att det har funnits en offerplats där. Enligt andra källor kommer namnet från Vithällsberget, för att hållarna på berget var vita.

Annat från historien

Vintervägen var en forväg, den enda farbara vägen från Torsåker och bort mot Eltebosjön/Ottnaren. Vägen kallades också för **Brännvinsvägen**. Den gick från Rönningen och Särstasjön över Burkatt (området döpt efter en handelsresande vid namn Burkatt som blev ihjälslagen där, troligen rånmördad) vidare över Tjärnan och över Odlingen bort till Eltebosjön. Vissa delar – mellan Hallarsbäcksvägen och halvvägs till Tjärnan – syns vägen fortfarande i form av en skogsväg.

Mellan Rönningen och Hallarsbäcksvägen kunde man se vägen tidigare, men inte efter senaste avverkningen, då vägen helt försvann. Andra delar finns inte kvar, eller har inte funnits. Stora delar av vägen gick ju över isarna på sjöarna.

Kanske är det lika bra att vägen är försvunnen. För den var tydligen farlig. Det var inte bara Burkatt som mördades längs denna väg.

Det berättas att det den 21 maj år 1774 också skedde ett mord i trakten. Det var mellan Eltebo och Hoo, troligen längs Vintervägen, som ju kunde användas även under icke vintertid. Fast då blev det båtfärd över sjöarna i stället för slädfärd.

Alltnog så möttes handelsbetjänten Anders Nyberg, 28 år, från Söderhamn och den avskedade båtsmannen Christian Jernberg, 27 år, från Valbo längs Vintervägen. Vad som orsakade bråket mellan de två är inte känt. Men mötet mellan dem slutade med att Anders Nyberg blev ihjälslagen av Christian Jernberg.

Vid flera tillfällen har planer funnits på att bygga en **bro över Eltebosjön**. Dock har pengarna inte räckt till mer än att starta bygget. Tanken var att bron skulle byggas på smalaste delen av norra sjön, mellan Eltebo och Sund.

Senaste gången man hade dessa planer var strax före andra världskriget. Då påbörjade man ett bygge, genom att börja tippa fyllning i sjön på Hammarbysidan. Man kan fortfarande se att en liten ”pir” går ut där. Men sedan avbröts byggandet på grund av penningbrist.

Troligen har brobygget planerats genom att Ovansjö kommun skaffade mark till brofästena. Marken på Eltebosidan just runt det tilltänkta brofästet hör numera till Sandvikens kommun, medan omgivande mark hör till Hofors kommun.

Militärvägen finns fortfarande kvar, men har blivit i mycket dåligt skick. Den byggdes av ingenjörtrupper i samband med en stor manöver 1936. Den går från Alviken och ner mot Sotaskär.

Bondasgrinden (uttalas Bonnasgrinn), där Lassasbonden A-G Pettersson (ingift till Erik Mårs) hade en grind, ligger vid början av militärvägen. Kanske markerade denna grind gränsen för hans ägor.

Träd kan bli gamla. För det mesta rör det sig om ekar som kan uppnå betydande ålder. Men även tallar kan bli mycket gamla. På en kulle vid Eltebosjön mellan gården Alviken och själva viken med samma namn, står två **jättetallar** som är cirka 350 år gamla.

På den tiden man använde isskåp i stället för kylskåp med kompressorer behövdes is under sommarmånaderna. Sådan sågades upp på Eltebosjön under vintern och lades i en isstack som täcktes med sågspån. En sådan **isstack** fanns tidigare på Erik Mårs.

Rotfrukter förvarades förr i stukor. En så kallad **rovstuka** fanns tidigare på den lilla trekantiga åkern söder om skolan.

Källor var viktiga vattentäkter förr. Bland annat behövdes en källa för att man skulle anlägga en fäbod. Kända källor i Eltebo finns till exempel i Kyrkfallet bakom åkern precis nedanför backen. En annan källa finns i tomtgränsen mellan Eltebovägen 8 och 10. En annan finns bakom Myrgubbens och en i åkerkanten norr om Ängsbo. En källa finns också vid Källrönningen norr om Sotaskärvägen och en bit västerut från Sotaskär.

Allmänningar finns i byn på fyra platser i byn. Det är ett dytag vid Tjärnans nordvästra spets mellan Ängsbo och Nordanrö. De andra är Björkbacken som ligger längs Eltebovägen där kalkugnen låg, marken öster om korsningen Eltebovägen och Nordanrövägen (där en skvaltkvarn låg) och marken mellan Erk Anders och Erik Mårs, dvs vägen från Alviksvägen och ner till sjön.

Allmänningar finns också i Sotaskärsområdet: en från Erik Mårsvägen ner till Otnaren vid Kjettilsviken och en på Storön i Otnaren.

På ett par ställen norr om Eltebovägen fanns **vattenfyllda sänkor** innan det dikades ut. Där brukade ungdomarna åka **skridskor** fram till och med 1950-talet. Den ena sänkan användes även som **badplats**. Den låg öster om Toretorpsvägen i anslutning till åkern Sursuggan. Den andra sänkan, som enbart var skridskobana, låg norr om Kalkugnsbacken.

Hus som flyttats till/inom byn

På den tiden husen var byggda av timmer och inte innehöll särskilt mycket inredning, var det möjligt att flytta husen när de behövdes bättre på något annat ställe. Så har gjorts med åtskilliga hus i Eltebo.

Berglunds hus är flyttat från skoltomten. **Berglunds lillstuga** är flyttad från Eklunds i samband med att det nya huset byggdes där. **Berglunds loge** är flyttad från åkern söder om skolan.

Boningshuset på **Erik Nils** flyttades i samband med det laga skiftet 1848 från Sund till Eltebo.

Tidigare bebyggelse som inte längre finns kvar

Hjerts (Även Järts eller Gerts) *Eltebo 4.*

Namnet kommer från landbonden Anders Olsson Hjert (1785-1859), som kommer dit kring 1840 från Ovansjö. Han har troligen köpt gården av Thore Petre, som ägde stället år 1839.

I slutet av 1700-talet ägdes gården av landbonden Olof Olsson (född 1747 i Österfärnebo). Hans svärmor Carin Ersdotter (1724-1796) från Näs i Ovansjö bodde också på gården. Olof var gift med Cherstin Persdotter, född 1755 (som var syster till Carin, född 1758, och boende i Eltebo 2).

Olof och Cherstin hade sonen Per (född 1774) och ytterligare 8 barn. Per var skogvaktare och gift med jämngamla Anna Jansdotter som var född i Bagghyttan. På gården fanns även Pers och Annas barn Olof (född 1797) och Anna (född 1799). Familjen flyttade senare från gården och bodde i ett torp, Eltebo sub 7.

De övriga barnen i familjen var Olof (f 1774, troligen tvillingbror till Per), Erik (född 1782), Anders (född 1784), Carin (född 1787), Lars (född 1789), Jöns (född 1792), Lena (född 1794) och Stina (född 1796). Troligen var de barn till Per, men detta är inte helt säkert.

Men bonden som bodde där kring 1800, kanske var det Olof eller också Per, var i tillfälligt trångmål och lånade 1 lass stångjärn och 1 tunna salt från brukspatron Thore Petre. Han skrev hemmanet som pant. När bonden kort därefter dog, krävde Petre in hemmanet. Petré ägde då redan Eltebo 2 (Andersas) och Eltebo 6 (Ofwanåkers).

I ett soldattorp på fastigheten bodde soldaten Olof Skarp (född 1757). Han var troligen inte släkt med Abel Skarp, utan övertog hans tjänst, såväl som hans soldatnamn, när Abel pensionerades.

Olof hade hustrun Anna Persdotter, född 1761. De hade barnen: Lisa (född 1785), Cathrina (född 1788), Anna (född 1791), Cherstin (född 1794), Erik (född 1796) och Brita (född 1799). I torpet bodde också Olofs far, hyttträngen Erik Olsson (1730-1802), hans hustru Lisa Andersdotter (född 1735) samt Olofs systrar Cherstin (född 1755) och Brita (född 1760).

På västra sidan av Eltebosjön, vid Hjerts, finns en liten markplätt som hört till Ovansjö (numera Sandviken). Hjerts låg precis på kommungränsen. Så i husen på gården bakades det i Torsåker och gräddades i Ovansjö, där bagarstugan fanns.

Margareta Hagbergs (Eklunds) fars farmor Stina (Albergs) kom däriifrån.

Byggnaderna finns inte kvar.

Andersas

Eltebo 2

Gården var ett av de ursprungliga hemmanen i byn. År 1735 ägdes den av Erik Larsson. År 1793 ägdes den av Jacob Fougberg och år 1839 av Thore Petre.

Vid sekelskiftet 1700-1800 ägdes och brukades den av landbonden Erik Larsson (född 1757) som var född på gården (troligen en son till förre ägaren Erik Larsson). Erik den yngre var styvson till Jöns Olsson, som var född i Eltebo 1735.

På gården bodde också vid sekelskiftet Eriks hustru Carin Persdotter (syster till Cherstin på Gierts). Hon var född 1758. De hade tillsammans barnen Per (född 1783), Jöns (född 1786), Anna (född 1789), Catrina (född 1794) och Lars (född 1796).

I ett soldattorp bodde före detta soldaten Anders Seberg (1734-1799). Där bodde också hans hustru Brita Olsdotter (född 1733). De hade tre barn som fortfarande vid sekelskiftet 1700/1800 bodde kvar i torpet. Det var dottern Cherstin Andersdotter, född 1766 och gift med dagkarlen Per Jansson, född 1769, samt deras dotter Brita, född 1795. Och det var sonen Anders Andersson, född 1767. Han gifte sig 1797 med Margta Olsdotter, född 1775. De fick 1798 dottern Brita.

Huset finns inte kvar.

Eltebo 7

I ett **torp** (Eltebo 7) bodde nämndemannen Erik Ersson (född 1734) och hans hustru Margta Göransdotter, som var född i Husby 1738. Eriks mor Anna Abelsdotter (1716-1796) bodde också i torpet, liksom hans styvfar Jöns Jönsson (född 1728).

Ett torp

Ett annat **torp** beboddes av den ofärdige Anders Hansson, född 1760 och hans hustru Carin Andersdotter, som var född 1755. De hade barnen Anders (född 1790), Margta (född 1791), Lars (född 1794) och Lena (född 1796).

Banvaktstugan

Banvaktstugan har också flyttats. Järnvägen, som går genom byn, hör till bandel 165 som går mellan Storvik och Krylbo. Den passerar också förbi Eltebo och invigdes 1875. Banvaktstugan låg på kilometertal 212,42. Avståndet är mätt från mitten av Stockholms Central via Uppsala och Krylbo till mitten av banvaktstugan.

Den siste anställde banvakten hette Lindström. Han tog Alice Perssons morbror som fosterbarn.

Sedan stugan slutade användas som banvaktstuga hyrdes den ut. Den siste som bodde i banvaktstugan hette Kalle Johansson. Han kom från Jämtland. I familjen fanns två barn. En dotter, Marianne, bor numera i Kungsberget och har 9-10 barn. Sonen Kjell bor i Gävle

Före Johanssons bodde Paul och Ellen Larsson i stugan. De hade två döttrar, Gunvor (född 1929) och Britta (född 1931).

Varken Johansson eller Larsson var banvakter, utan de var anställda vid järnvägen och bodde ändå i stugan.

En kusin till Margareta Hagberg (se Eklunds), Ulla-Britt Lindström, köpte stugan. Hon lät montera ned den och flyttade den i maj 1967 till Dala-Åsbo (mellan Stjärnsund och Horndal). Där används den numera som sommarstuga.

Det fanns även en **banvaktstuga** längre norrut, vid Toretorp. Även den är borta.

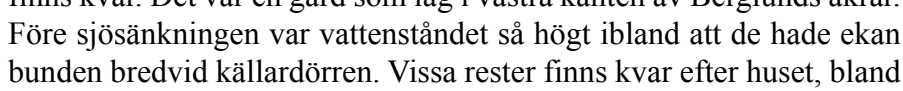
Myrgubben

I ett torp söder om Hallarsbäck längs Vintervägen bodde **Myrgubben**. Torpet låg precis på gränsen mellan Eltebo och Gustavsberg. Området kring huset kallades för Nymyran.

Eventuellt hette ”Myrgubben” Anders Gustav Hedin. Om det var den mannen, så var han i så fall född den 15/2 1862. Den 15/10 1892 gifte han sig med Johanna Matilda Grass (f. 15/4 1870). De hade sonen Josef (f. 11/3 1890). Anders Hedin var dagakarlar på Gustavsberg.

Karl Uhre Brita flyttade så småningom dit till honom. Stig Wihréns farfar hjälpte Myrgubben att slå åkrarna. Av huset finns inte längre något kvar. Dock finns rester av grunden, en raserad jordkällare och en källa. Av åkrarna har det blivit skog.

Lars Ers

Lars Ers (kallades även Larses) var också en fastighet som inte längre finns kvar. Det var en gård som låg i västra kanten av Berglunds åkrar. Före sjösänkningen var vattenståndet så högt ibland att de hade ekan bunden bredvid källardörren. Vissa rester finns kvar efter huset, bland annat en källare och en brunn.

I anslutning till Lars Ers finns en åker som heter Odlingen. Troligen var det någon odling som hörde till gården. Skräddartorpet fanns också där, kallades även Sunnanäng. Lars Ers gata ligger också där. Gatan är en fortsättning på Vintervägen.

En vinter när Johan Persson, hans far och en dräng kom körande med ett hölass över Tjärnans is på väg till Lars Ers, kom en skock vargar ikapp dem. De var då tvungna att freda sig med högafflarna.

Smeds

Smeds (uttalas Smess) var en gård som på 1800-talet låg i öster om Hallarsbäcksvägen strax nordväst om Myrgubben men betydligt närmare vägen.

Emmas lada (Eltebo 2 sub 1)

Fastigheten var ett landbondehemman. Det döptes senare om till Eltebo 3 sub. Gården hette Emmas och var det enda hemmanet i Torsåkers kyrkböcker som är namngivet). Sedan gården försvunnit och endast en lada finns kvar kallas stället för Emmas lada. Den ligger strax söder om Ängsbo längs Hallarsbäcksvägen. En före detta ladugård finns fortfarande kvar. Där finns också ett par husgrunder, den ena troligen efter ett bostadshus. Emma hette eventuellt Nordström i efternamn.

Storkolan

Storkolan var en gård, som låg längst upp på Storkolsvägen. Ägaren, som troligen hette Hedberg, flyttade efter det att den treåriga sonen i huset hade drunknat i en källa intill gården. Detta hände någon gång före 1937.

Huset flyttades och blev till sommarstuga. Marken köptes av Herbert Ericson (Erk Anders).

Lillkolan

Lillkolan var också en gård som låg väster om järnvägen och norr om Eltebovägen. Där finns fortfarande en lada kvar och en brunn.

Huset kallades för Trä(s)korsten, liksom dess ägare. Han arbetade i Hammarby och när han var ledig tittade han bort mot fabriken på andra sidan sjön och konstaterade att: Det röker ur träkorsten. Skorstenen var kalkugnens skorsten och den var uppbyggd av trä.

Familjen hette Andersson. Frun hette Agda. De hade barnen Maj (f. 1925) och Åke, som numera är avliden.

Huset vid Lillkolan är nu flyttat till Hammarbyheden.

***

En uthuslänga med tre vedbodas, smedja, dass och tvättstuga låg tidigare i anslutning till Rättargården. Den är numera riven.

I en tillbyggnad till härbret på Erik Nils fanns en filial till "Paul i Wij". Butiken fanns där från 1912 och den lades ner 1948. Butiksbyggnaden finns inte längre kvar. Härbret, som fungerade som butikslager, finns dock kvar. Bilderna från Torsåkers Fotohistoriska Förening.

Bilder från affären på Erik Nils. Den högra bilden inne i butiken 1925, den vänstra bilden utanför. Årtal okänt. Bilderna från Torsåkers Fotohistoriska Förening.

En ladugård byggdes av Hofors Bruk (Petré) ungefär där Kurt numera har sågen. Yngve Tjerneld rev den någon gång på 1940-talet.

Ett **båthus** fanns vid den nuvarande badplatsen. Där fanns också den **kombinerade smedjan och tvättstugan** som hörde till Erk Anders.

En **butiksbyggnad** var tidigare sammanbyggd med härbret på Erik Nils. Där fanns en filial till Paul i Wij, som hade butik i Wij och ytterligare en filial i Hoo. Butiksbyggnaden fungerade en tid som garage efter det att butiken hade lagts ned. Den är numera riven.

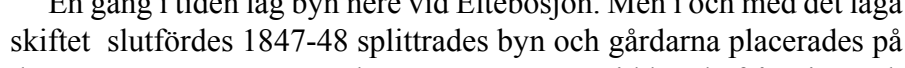

Fastigheterna idag

I Kyrkfallet finns 5 fastigheter som samtliga är åretruntbostäder. Kommer man körande från Wjihållet på Eltebovägen ligger allra första huset en bra bit upp i skogen på vänster sida. Precis där vägen går in fanns tidigare kolbottnar.

Strax efter, på höger sida, ligger de övriga fyra fastigheterna.

Fortsätter man över järnvägen, fanns på höger sida Eltebos järnväghållplats, som bestod av en perrong med semafor som tilltänkta passagerare måste fälla ner för att tåget skulle stanna. Till vänster om vägen fanns också en väntkur och en banvaktstuga. Inget av detta finns längre kvar. Hållplatsen drogs in i början av 70-talet. Stationsskylten sitter numera på spruthuset. Väntkuren blev till badkur på badplatsen, men den har murknat och ersatts av en ny badkur.

En gång i tiden låg byn nere vid Eltebosjön. Men i och med det laga skiftet slutfördes 1847-48 splittrades byn och gårdarna placerades på de nya ägora. Det gör att byn numera är utspridd ända från sjön och till Kyrkfallet längs Eltebovägen, ner till Alviken och bort till Hallarsbäck. En gård finns fortfarande kvar halvvägs till Toretorp.

Det går en väg runt Eltebosjön. Vissa bitar går tätt intill sjön, andra längre ifrån. Vägarna byggdes av Petre för att han skulle kunna åka runt och se till sina gårdar, såsom Toretorp och Gustavsberg.

De vägar det är frågan om på Eltebosidan är Sotaskärsvägen, Rönningsvägen, Hallarsbäcksvägen, Eltebovägen och Toretorpsvägen. På andra sidan sjön heter vägarna Eltebovägen, Toretorpsvägen och Skommarstensvägen. Att olika vägar kan ha samma namn på båda sidor om sjön beror på att Eltebosidan hör till Hofors kommun medan Hammarbysidan hör till Sandviken. Sålunda finns två Toretorpsvägar och två Eltebovägar, en i varje kommun.

Östlunds stuga

Ältebo 1:42, Eltebovägen 5

Fastigheten är numera avstyckad från en skogsfastighet som heter Ältebo 1:17. Huset kallas för Östlunds stuga. Det var tidigare en fåbodstuga som låg vid Granstanda väster om Storvik. Olof Östlund, den ursprungliga ägaren, bytte skogsmark med SKF och fick då 1:17. Troligen var detta någon gång på 1930- eller 1940-talet.

Fåbodstugan flyttades dit och byggdes ut, eftersom det skulle bli en permanentbostad. Östlund flyttade från Ginborn där han tidigare bodde. Han hade svårt att dra jämnt med mågen Åke Engberg och bosatte sig därför i Eltebo.

Östlund var en rätt knarrig och bestämd herre. Han lät sig inte hunsas av överheten. Så när högertrafiken infördes 1967 fortsatte han att köra sin Mercedes på vänster sida av vägen. När någon påpekade för honom att det var högertrafik numera, svarade han:

- Det kan jag väl aldrig tänka mig att det skulle gälla för Eltebovägen.

Så han fortsatte att köra på vänster sida, åtminstone på Eltebovägen och Toretorpsvägen.

Efter Östlunds död flyttade så småningom hans barnbarn Margita Engberg in i stugan tillsammans med Janne Thuresson. De hade flera hästar. Margita arbetade med ekonomi på olika företag i Hofors. Hon hade också ridläger i Eltebo på somrarna. Janne var ursprungligen chaufför men skolade om sig till sadelmakare och byggde en verkstad på gården där han hade sitt företag.

Margita flyttade efter många år till Hofors och Janne köpte stugan.

Jannes nya sambo Brita Englin flyttade in och de fick 1997 sonen Johannes.

År 2003 flyttade de till Årsunda och sålde huset till Leif Lindholm från Hofors. Även han har hästar.

Strands

Ältebo 1:6, Eltebovägen 8

Huset har ursprungligen varit ett envånings soldattorp. Ägare var en gång i tiden Erik Strand. Kanske var han den indelte soldaten Erik Andersson Strand som var född 1849 och blev förbindelsesoldat 1877 (se även kapitlet Knektar och soldater).

Någon gång har huset byggts till. Från början måste det ha bestått av ett rum och kök. Därefter har bottenytan ökats till det dubbla när nuvarande köket och hallen tillkom.

År 1944 (eller möjligen 1945) köptes Ellen (f. 1900) och Karl Jäderkvist (f. 1907) fastigheten av Johan Strand (möjligen en son till Erik Strand). Familjen Jäderkvist kom från Toretorp, där Karl var ladugårdskarlar. De kom till byn 1938, för när Karl började arbeta i sulfittfabriken i Hammarby flyttade familjen till Kvarnberget. Där bodde de tills Strands blev till salu.

Strands på 1950-talet. En ladugårdslänga med vedbod längst till vänster och lillstugan har rivits någon gång mellan 1960 och 1980. I stället byggdes ett uthus där lillstugan stod. På 1990-talet byggdes en stallbyggnad ungefär på den plats som ladugårdslängan stod. Bilden kommer från Gerd Thögensen.

Familjen bestod av Ellen och Karl samt barnen Gerd (sedermera Thögensen, se Lundins), Ann-Britt och Karl-Einar. Sonen avled vid 16 års ålder.

Familjen hade två kor samt höns och gris.

År 1950-51 byggdes huset om av byggmästare Claes Dihlén. Taket höjdes så det blev ett tvåvåningshus. Föräldrarna och de hemmavarande barnen bodde i ett sommarkök i det dåvarande uthuset på gården under ombyggnationen. Gerd hade då flyttat.

I samband med ombyggnaden stoppades ett tidsdokument in i byggnationen. Det hittades av Morgan och Elin (nuvarande ägare) när de gjorde reparationer på huset.

Bland annat framgår det av handlingar som låg i ett kuvert, att Karl Viktor Emanuel Jäderkvist hade ett lån på huset. Lånet var på 2.000

kronor och han amorterade 100 kronor per halvår. Räntan var på 35:65. I juni 1949 var kvarvarande lånesumma 1.100 kronor.

Brandförsäkringspremien hos Gestriklands Brandstodsbolag var för 1944 2 kronor och 30 öre.

Karl hade också hos Bröderna Torslund köpt två begagnade cyklar på avbetalning. Totala köpesumman år 1950 var 225 kronor för båda cyklarna och avbetalningen var på 25 kronor per månad. Dessutom hade han år 1948 köpt en cykelkärra hos Forsmans. Avbetalningarna var på 10 kronor i månaden.

En livförsäkringspremie år 1949 var på 11:38 per kvartal.

Jäderkvists sålde huset någon gång på 1960- eller 70-talet och flyttade till Gästrik-Hammarby.

Ny ägare blev Göte Sundström, som bodde där till mitten på 1970-talet. Då köptes huset av Lennart Löf och Mariatta Engwall. De ägde huset ett par år.

Ulla Berglind köpte huset 1977 eller -78. Hon hade en son, Magnus, som var född 1976. Ulla kom från Sandviken och flyttade 1986 tillbaka, då till Stigen.

Någon gång mellan 1960 och 1980 revs ladugårdslängan med vedbod i änden och lillstugan. I stället byggdes ett litet uthus på platsen där uthuset stod. En utbyggnad på huset har också gjorts så att det tillkommit en yttre hall, ett badrum och en skrub.

Huset köptes 1986 av Ewa Kohlström som de första åren hade det som sommarställe. Hon bosatte sig senare där och pendlade till arbete i Stockholm. Ewa har barnen Elin, född 1972 och Joel, född 1975. Joel bor i Stockholm. De byggde till ett par stall under 1990-talet. De gjorde också förstukvisten större.

År 2001 tog Ewas dotter Elin Sundstedt tillsammans med sin sambo Morgan Wiberg (från Torsåker) över fastigheten. Morgan har eget entreprenadföretag och arbetar inom järnvägssektorn. De har anlagt en ridbana. På gården finns fortfarande ett antal hästar.

Erlands

Ältebo 3:15, 2 Eltebovägen 10

Den första kända ägaren till fastigheten var A. Berglind, vars förnamn inte är känt. Han sålde huset till Karl August Johansson som år 1947 sålde vidare till Rut och Erland Johansson.

Erland var järnvägare och kom från Orsa.

Rut och Erland hade två barn: Tore (född 1933) och Gudrun (född 1945). Tore blev sjuk och avled vid tolv års ålder.

Erland fick ledgångsreumatism och blev svårt handikappad. Han gjorde i ordning en verkstad i uthuslängan, där han tillverkade vackra mässings- och kopparsaker (ljusstakar, väskbyglar, skålar mm). Han lagade även ljuskronor åt kyrkan.

Hustrun Rut var också sjuklig.

År 1965 köptes huset av Karl-Erik Granath, som använde det som sommarställe tillsammans med hustrun Kerstin. Karl-Erik var polis och de bodde på Kungsholmen i Stockholm.

Efter Karl-Eriks pensionering flyttade de in permanent. Han avled 1989 och Kerstin bodde kvar till sin död 2009. Nuvarande ägare är sonen Arne Granath.

Petterssons

Ältebo 3:14 ½, Eltebovägen 12

Herbert Pettersson byggde huset någon gång kring sekelskiftet 1900. Han gifte sig så småningom med Tora Olsson från Hoo. När de gifte sig flyttade de till hennes föräldrahem i Hoo. De fick barnen Sigfrid, Eivor och Nils.

Karl-August Johansson från Ovansjö, som arbetade som ladugårdsförman i Högbo, vann på tips och köpte huset. Karl-August hade lös-tänder i en påse. När han skulle äta satte han in dem.

Det berättas om Karl-August att han brukade stå vid Eltebo hållplats med sin äggkorg. När grannen, Agnes Forsberg, också väntade på tåget gick diskussionens vågor heta innan tåget kom för vidare färd till Storvik och Husbergs affär. Resan tog cirka 5 minuter och biljetten kostade 90 öre. Karl-August skrek högt till alla han mötte när han kom cyklande i byn. Hans röst hördes vida omkring.

Huset hyrdes sedan av familjen Lundblad från Kälarne. Han var militär och de hade minst tre barn. De byggde ett litet hus på gården som barnbostad.

Senare köpte familjen Lundblad huset av Karl-Augusts änka Alma. Lundblads sålde sedan huset till Ture och Eva-Lill Norin, troligen 1973. Paret hade en dotter, Maria, som var född 1972. Norins flyttade sedan till Bro på 1985. De fick sedermera dottern Pernilla. Familjen hade travhästar.

Efter Norins kom familjen Jonsson, i augusti 1985. Familjen består av Anne-Li och Lennart samt barnen Patrik, Petra och Peter. Familjen har travhästar.

Forsbergs

Ältebo 3:13 ½, Eltebovägen 14

Huset byggdes av Johan Hedin (f. 6/7 1853, d.4/3 1947), som med åren blev blind. Hans föräldrar hette Anders Jansson och mamman hette Stina Hansdotter. De var också från Eltebo. Johan var gift med Anna Matilda f. Wallén från Wall. Hon var född 18/12 1860 och dog 16/12 1931.

När Johan dog, ärvdes huset av dottern Beda som sedan gifte sig med Felix Forsberg. Sonen Einar, som gifte sig med Agnes från Dala-Floda, var född 1909. De tog över huset 1954 och rustade det då. Under renoveringstiden bodde familjen i Skolan.

Agnes brukade sy kläder åt folk på bygden. Hon brukade säga om en mångård att ”månen är luvin, unga va purvin (=griniga).

De hade två döttrar, Majlis som var född 1934 och Gunbritt som var född 1937.

År 2002 när Einar flyttat in på särskilt boende, såldes huset till smeden Pierre Bruha från Hofors. Han bor där tillsammans med Britt-Marie Svensson från Gotland.

Hallarsbäck

Ältebo 2:8 och 2:29, Hallarsbäcksvägen 15

Hofors Bruk sålde ut en del mark åren kring 1906-1909. Johan Wirén, född 1870, köpte då mark vid Hallarsbäck. Johan och hans hustru Anna-Greta, född 1865, kom flyttandes från Storvik och bodde först i "dagsverkargården" (numera kallad Rättargården, som tillhör Kurt Andersson).

Johan var född i Gropbacka där hans far var landbonde under Kratten. Johans fru Anna-Greta kom från Wij.

Johan var byggmästare och byggde bland annat skolorna i Solberga och i Bagghyttan, ålderdomshemmet i Backberg, Kungsgården, många hus i Hofors; t ex egna hem, sjukstugan och BB. I Torsåker har han bl a byggt Handelsbanken och Kronblomshuset. Han byggde också Hagbergs hus (Eltebovägen 16) och flera hus i Hallarsbäck. Det nuvarande boningshuset byggde han 1921-22.

När Johan köpte marken, fanns inga hus där. Han började med att bygga "snickarverkstaden", där familjen bodde fram till början av 20-talet. 1920-21 byggde han gula huset, som nu är gårdens bostadshus. Timret i gula huset är taget från Kalvsnäs. Det först byggda huset gjordes om till snickarverkstad i mitten av 20-talet. Där tillverkades snickerier och annan inredning till de byggen han uppförde i trakten. Ett antal anställda fanns också i snickeriet och på byggena.

Johan och Anna-Greta hade sju barn: Emanuel (kallad Manne), Anna Elisa (kallad Elsa), Paul, John, Gösta, Edvin och Einar. Einar är född 1906 i Rättargården. De övriga var redan födda när familjen flyttade till Eltebo.

Einar stannade motvilligt hemma och skötte jordbruket. De övriga pojkarna följde med far och snickrade, vilket Einar egentligen också helst hade velat göra. Men på den tiden opponerade man sig inte.

Einar gifte sig 1946 med sjuksköterskan Ingegerd, f. Zetterström från Ockelbo. De fick barnen Stig (f 1947), Ulla (f 1949) och Bo (f 1952). Huset övertogs av Einar. Dock ägde han aldrig gården, utan den var sterbhus hela tiden när han skötte jordbruket och bodde där. Detta

gjorde att det blev många namnunderskrifter när Stig år 1971 skulle köpa gården och alla delägare måste skriva på köpeavtalet.

Einar och Ingegärd hade 6 kor och ett hundratals höns. De sålde ägg till butiker runt omkring, till exempel i Hoo, Bro mm.

Einars bror Paul och hans syster Elsa bodde på övervåningen i gula huset i Hallarsbäck. Elsa bodde där hela sitt liv. Paul bodde länge i Storvik, där han drev en snickarverkstad. Men han flyttade så småningom tillbaka till Hallarsbäck. Han blev 90 år.

Elsa ville flytta, men hon var enda dottern i huset och behövdes på gården både i jordbruket och när det gällde att laga mat mm till de anställda i snickeri- och byggföretaget. Hon fick därför inte flytta iväg för sin mor. Elsa höll söndagsskola i byn och var mycket duktig på handarbete.

Stig, som tog över gården 1971, och hans hustru Annelie bodde där till år 2000. Stig hade ett skogsföretag och Annelie är sjuksköterska. De flyttade 2000 till Torsåker. Stig och Annelie fick tre barn: Ingela (f. 1969), Mikael (f.1971) och Johan (f. 1978).

Från och med år 2000 ägs fastigheten (huset och tomten kring huset) av Stigs son Mikael. Resten av fastigheten (jordbruk och skog) ägs fortfarande av Stig. Mikael är gift med Marie (f. 1969 med efternamnet Larsson). De fick 2007 sonen Markus.

Ingela bor numera i Stråtjärä och Johan i Torsåker.

Eltebo jaktlag har sitt slakteri på logen. Slakteriet iordningställdes år 1986 och byggdes om och rustades 2008.

Bergkvistens, även kallat Ängsbo

Ältebo 1:20, Hallarsbäcksvägen 9

Oskar Äng byggde huset någon gång i början på 1900-talet. Han bodde tidigare i ett hus på vägen in till Grassens. Oskar flyttade så småningom till Hammarby och Karl Bergkvist och hans hustru Maja (Maria) köpte huset. Karl kom från Kalvsnäs.

Vid auktionen när Karl ropade in gården fick han frågan vilka som skulle vara borgensmän. Karl frågade då: Behöver man borgensmän när man betalar kontant? Och betalade kontant, det gjorde han.

Barnen Karin och Nanny, födda 1917 resp 1918 gick alltid till skolan i sällskap med sin morfar. De hade ingen kontakt med andra.

Systrarna bodde sedan kvar på gården tills de avled 2005 resp 2008. Gården står nu tom. Den ärvdes av Jerry Holmberg från Hoo som är nuvarande ägare.

Många historier finns att berätta om familjen Bergkvist och deras sparsamhet.

Nordströms, även kallat Lövhagen

Ältebo 1:7, 3:16 Hallarsbäcksvägen 7

Lövhagen hörde tidigare till Eltebo Sub 1, dvs Erik Nils. Anders Larssons sterbhus lät den 16 augusti 1907 stycka av Löfhagen, som det då hette. Per Sohlborg köpte detta plus skogsskiftet vid järnvägen.

Men då fanns redan bostadshust, som tidigare var rött. Lars Wiström byggde huset 1876-78.

Anders och Elin Nordström köpte senare huset. De fick barnen Ester (som senare gifte sig med Sven Östblom) och Gunnar. De hade 2 kor. Anders arbetade i Hammarby.

Anders tillsammans med Per Sohlborg och Lars Petter Fahlén demonstrerade under det revolutionära året 1931. Anders dog 1969.

Nordströms hade en ettrig terrier. Alla var rädda för den. När barnen (och även de vuxna) cyklade förbi höll de upp fötterna högt för att inte bli bitna.

Erik Björklund, som var född 1920, flyttade dit som fosterbarn vid 9 års ålder. Han kom från Valbo och var systerson till Elin. Erik bodde kvar i huset till 2006. Då flyttade han till Hesselgrenska i Hofors och avled där 2007.

Huset stod länge tomt och till salu. År 2009 har familjen Hedlund-Svedberg från Bro i Storvik flyttat in där tillsammans med tre hästar.

Sohlborgs

Ältebo 1:41, Hallarsbäcksvägen 5

Fastigheten köptes ursprungligen från Hofors Bruk 1860 av Per Olof Sohlborg (1833-1909). Per Olof var gift med Anna Larsdotter (1829-1909). Nuvarande hus byggdes 1899 av Per Sohlborg (1868-1960), som var gift med Erika Fahlén (1875-1955), Lars Petters syster.

Ekonomibyggnaderna tillkom 1920.

Granne till Sohlborgs på Hallarsbäcksvägen fanns en familj som hette Sand. Var deras hus låg är inte helt klart. Dock är det helt klart att deras hus brann ned kring årsskiftet 1888-1889. Ty den 17 januari 1889 skriver Johan Sohlborg till Per som gör militärtjänsten i Stockholm: ”Vår granne Sands gård är brunnen så att de har flyttat härifrån”.

Eventuellt låg Sands gård där Sohlborgs nuvarande hus byggdes 1889.

Per Sohlborg arbetade i Hammarby. Familjen hade sju barn: Alfons (far till Leif Sohlborg., nuvarande ägaren till Ältebo 1:38, se nedan), Anna (mor till Erik Persson i Alviken) , Evert (svärfar till Katarina Sohlborg), Gösta, Greta, Elsa och Folke.

Folke (f. 1909) övertog 1961 gården som moderniserades samma år. Han var gift första gången med Berta Nilsson, andra gången med Gerda Hansson (f. 1918). De hade barnen Elisabeth (f. 1951) och Bengt (f. 1959). Folke ägde en gummiverkstad i Torsåker. Evert hade bilverkstad i samma byggnad.

Nuvarande ägare till fastigheten är Bengt Sohlborg.

Alfons och Hanna Sohlborgs hus

Ältebo 1:38, Hallarsbäcksvägen 3

Anders Petter Hallgren (kallad Gubben Hallgren) bodde en gång i tiden i huset. Han var dagsverkskarl åt Hofors Bruk. Hallgren hade en ko och en häst. Han odlade upp en åker uppkallad efter honom – Hallgrens vreten.

Hallgren var född 1941 i Torsåker och gift med Anna Persdotter, f. 1834 i Tjärnäs. Hon var dotter till landbonden vid Eltebo 3s1 Per Andersson (1809-1874) och hans hustru Margta Ersdotter, f. 1811. Paret hade en fosterdotter, anna Matilda Thorell, dotter till Anna Persdotters bror, banvaktaren Johan Persson Thorell (1849-1880).

Huset köptes sedermera av Alfons Sohlborg. Han var först gift med Alma Maria Sandbäck, f 1904. Hon kallades Maja och dog av blindtarmsinflammation år 1935. De hade dessförinnan fått barnen Maj-Britt, född 1927 som numera bor på Gotland, och Anna-Lisa, född 1930. Hon bor i Valbo.

Alfons hade gris och odlade dessutom mink. Fortfarande finns rester av minkburarna kvar i skogskanten.

Alfons lyckades med bedriften att skjuta ut sitt ena öga i ett försök att imponera på kamrater. På den tiden laddade man själv med krut och kula, patroner fanns inte. Han tog dubbel dos krut och resultatet blev att laddningen gick bakåt. Alfons var enligt Leif en vildhjärna, särskilt i ungdomen.

Hanna (1909-2001), som var från Edsbyn, kom som hushållerska när Maja dog och Alfons gifte sig med henne. De fick år 1937 sonen Leif, som är nuvarande ägare till fastigheten.

Leif arbetade först i sågen vid Sälgsjönäs, sedan i Hammarby.

Östbloms

Ältebo 1:37, Hallarsbäcksvägen 4

Huset byggdes av Sven och Ester Östblom (född Nordström) i slutet av 1930-talet. Sven, född 1906, var en mycket skicklig murare. Han var även duktig musiker. De hade en fosterdotter, Maj-Britt, som numera heter Edlund och bor på Hagavägen i Eltebo.

Ester dog 1989. Sven flyttade då till Spelmannen (äldreboendet i Torsåker), där han trivdes mycket bra. När han avled 1993 såldes huset till ett yngre par, som hette Leif och Ingalill Wester. De bodde där endast en kortare tid. De hade en häst och två svarta hundar.

Anneli och Örjan Johansson bor där sedan år 1995. De har 2 barn, Lukas (f. 2002) och Andreas (f. 2005). Örjan arbetar på Ovako och Anneli arbetar på Spelmannen.

På gården fanns även ett soldattorp. Siste soldaten som bodde där hette Strandell och han emigrerade till Amerika tillsammans med sin familj den 13 september 1884.

I torpet bodde senare Brita Karlsson Uhr (f. 2/1 1861, d. 20/1 1937). Fadern var rättare på Gustavsberg. Karl Uhers Brita var sömmerska. Hon tog så småningom med sig sin symaskin och flyttade till Myrgubben.

Olle Ericson hade skjutsat faster Johanna, som var Herberts faster, och Karl Uhers Brita till kyrkan i en Chevrolet från 1929. Brita hade aldrig åkt bil tidigare, så när hon gått in i bilen, satte hon sig på ryggstödet med fötterna på sitsen. ”Inte ska du sitta så där”, sade Johanna.

Soldattorpet är numera rivet och timret var i så dåligt skick att det inte gick att återanvända. På platsen har Örjan och Anneli byggt ett garage

Ester o. Sven Ostbloms hus från Etebovägen

Eklunds

Ältebo 1:10, Eltebovägen 16

Fastigheten köptes av Hofors Bruk 1909. Lillstugan var första huset på fastigheten, tillsammans med en bagarstuga. Bagarstugan flyttades sedan till Berglunds och blev lillstuga där.

Den första som bodde i lillstugan var Olof Eklund, som var född 1844. Han kom från Hammarby och var gammelfarfar till Margareta Hagberg som bor där nu. Han gifte sig med Kristina Ahlberg, senare kallad Eklunds-Stina. Hon kom från Toretorp och var duktig på att slakta grisar. Hon var också tämligen ful i mun. När någon på bygden dog, skickade man efter henne för att göra svepningen.

Det berättas om Olof att han bara hade en häst, men behövde låna ytterligare en. Därför åkte han till Gustavsberg. När han kom fram dit för att låna hästen, stod brännvinsapparaten på, så han blev kvar i tre dagar.

Olof och Stina hade två barn, Anders Reinhold, född 14 februari 1876 (Margaretas farfar) och ytterligare en son.

Anders Reinhold gifte sig med Göta Andrea, som var född den 7 december 1880. Bröllopsfestligheterna hölls på Erik Nils' övervåning. Det dansades det så hårt att golvet måste stöttas. Brudbuketten var gjord av torkade blommor och buketten finns fortfarande bevarad hos Margareta Hagberg, liksom ett par brev som Anders Reinhold skrev till Göta vid årsskiftet 1900/1901, innan de var gifta

Den andre av Olof och Stinas söner var gift med Minna och de bodde i Hammarby.

Anders och Göta fick barnen Ivar och Svea. Ivar föddes 6 september 1903 och gifte sig sedermera med Greta Forsell från Hästbo (född 26 januari 1909). Svea, som var född 1910, dog av lunginflammation år 1926.

Eklunds Eltebo Torsåker

Grundgrävning vid Eklunds i Eltebo
vert Sohlborq, Ivar Eklund, hans far o farfar, Teodor Nordström, Alfons Sohlborq

Familjen flyttade in i det stora vita huset, som byggdes 1926 av byggmästare Wirén.

Ivar och Greta fick dottern Margareta, som föddes 14 februari 1944. Hon är gift med Jan Hagberg, född 9 oktober 1944. De bor där nu. De har barnen Anders (1969-1999), Erik (f. 1976) och Stina (f. 1978).

Fram till 1957 fanns där 2 kor, en kalv och en gris samt ett antal höns. Tidigare fanns även hästen Pärla på gården. Numera finns katten Åke i huset.

Foto av Erik Nils taget cirka 1918. På släden sitter Axel Larsson. Kvinnorna är Axels hustru Hulda och hans mor Brita Stina. De två flickorna på sparkarna är Axels döttrar Astrid och Karin. Astrid Hedlund i Wall(dotter till Karin) har fotot på väggen.

Erik Nils

Ältebo 1:43, Nordanrövägen 1 och 3

Ursprungliga fastighetsbeteckningen var Eltebo sub 1. Huset var från början en enkelstuga, som flyttades dit i samband med laga skiftet 1848. År 1848 bodde där, enligt husförhörboken, förste bergsman Olof Olsson, 1825-1887. Han kom från Sund i Ovansjö, dvs på andra sidan Eltebosjön. Troligen tog han huset med sig när han flyttade till Eltebo.

Namnet, Erik Nils, tyder på att huset kanske har kommit från Sund och att någon ursprunglig ägare hetat Nils och varit son till någon Erik. I den förteckning över ägare som finns sedan 1848 finns ingen ägare vid namn Nils eller Erik.

Från vänster härbret med vedboden, huvudbyggnaden, lillstugan och ladan.

Gården var ett arvehemman. Hur många ägare som funnits innan huset flyttades till nuvarande plats är oklart.

Huset byggdes upp i Eltebo 1848. De nuvarande ekonomibyggnaderna tillkom 1892. Troligen fanns någon äldre ladugårdsbyggnad innan dess.

Fastigheten ägdes i slutet av 1800-talet av Anders Larsson. När han dog 1906 övertogs fastigheten av hans änka, Brita, och deras likaledes omyndige son Axel Joakim som var född 1889. Därefter styckades fastigheten upp och stora delar köptes 1907 av Per Sohlborg. Fäbodskiftet köptes av Johan Höglom.

Gårdsskiftet blev kvar och det ägdes av sonen Axel Larsson. Han var gift med Hulda, född 1889. De fick 1909 dottern Karin och 1910 dottern Astrid. Axel avled 1921, endast 33 år gammal.

Astrid bodde kvar på gården och gifte sig 1946 med John Larsson,

Erik Nils

Ältebo 1:43, Nordanrövägen 1 och 3

som kom från Erik Mårs i Sotaskär. John var snickare, men arbetade senare i Hammarby. De fick en dotter, Berit (f. 1947, d. 1948).

På gården finns ett härbre som var lager till en butik som då stod vägg i vägg med härbret. Butiken var filial till Paul i Wij som hade huvud-butiken där. Butiksfilialen i Eltebo startade 1912 och lades ner den 31 oktober 1948. John använde senare byggnaden som garage. Så små-ningom revs den.

Astrid Larsson sålde 1989 fastigheten till Mari och Jan Wallin. Mari var lärare och Jan elektriker. De hade två barn, Jakob och Olof födda 1986 och 1989. De hade även höns, grisar och köttdjur på gården. De byggde ut huset och fick i bottenvåningen ett badrum och pannrum, samt ett rum och en hall på övervåningen.

De gjorde också i ordning lillstugan, där Maris bror Lars först bodde. Han byggde en träningsbana för kapplöpningshundar på åkern. När han fick barn, flyttade han först till Åsmundshyttan och sedan till Wallbyheden. Maris kusin Rickard Brodin från Sotaskär flyttade in.

Familjen Wallin flyttade sedan till Torsåker.

Nästa ägare blev Ewa Kohlström, som flyttade dit från Kyrkfallet (Strands) 2001. Hon är uppvuxen i Sandviken men kom närmast från Järfälla. Under många år pendlade hon till arbetet på Interflora i Stockholm.

Från och med flytten till Erik Nils blev det dock slut på pendlandet och hon inredde kontor i bostaden där hon fortsatte att producera en floristtidning åt Interflora ett tag efter flytten. Sedan övergick hon till att arbeta med administration och ekonomi åt småföretag i trakten.

Erik Nils

Ältebo 1:43, Nordanrövägen 1 och 3

Huvudbyggnaden på Erik Nils med ägaren Ewa Kohlström stående på gårdsplanen.

På gården finns under betessäsongen ett antal hästar, som Ewa och dottern Elin (Strands) har gemensamt.

Sedan gården flyttades till sin nuvarande plats år 1848 har den hela tiden ärvts från far till son eller till måg (om det bara fanns en dotter i huset på den tiden som kvinnor var omyndiga). När Astrid år 1989 sålde gården till Wallins, gick Erik Nils ur slakten för första gången på 140 år.

Erik Nils

Åltebo 1:43, Nordanrövägen 1 och 3

De som bott på gården sedan den flyttades till Eltebo är:

Bergsman

Olof Olsson (Sundin) 2/4 1825-1887 18/6 född i Sund, Ovansjö

gift med

Greta Hansdotter 1/7 1819-1903 30/1 född i Stocksbo, Ovansjö

barn:

Karin 19/2 1849-1919 1/6 g 1872 m **Lars Wiström**

Anna Greta 12/12 1850-1936 15/9 g 1873 m Erik Danielsson
Nordström

Olof 13/3 1853-1932 9/3 hemmansägare i Solberga s2

Brita Stina 21/5 1855-1927 22/4 g 1877 m **Anders Larsson**

Lars Petter 2/6 1857-1861 8/11

sonen Dagakarlen

Olof Olsson 13/3 1853-1932 9/3

gift 15/10 1876 med

Stina Katarina Danielsdotter 15/2 1857-1899 9/3 från Eltebo nr 3

barn:

Olof Reinhold 7/7 1877-1894 23/12

Erika Kristina 29/5 1880-1883 18/4

Familjen flyttar omkr 1883-1888 till Solberga s2

mågen Jordägaren

Lars Wiström 9/12 1848-1889 8/3 från Barkhyttan, soldatson

gift 26/12 1872 med

Karin Olsdotter 19/2 1849-1919 1/6 född på gården

barn:

Stina Katarina 2/10 1875-1961 1/2 gift till Eltebo nr 3

Lars Reinhold 16/7 1879-1894 21/1

Erik Nils

Ältebo 1:43, Nordanrövägen 1 och 3

mågen Dagakarlen, sedan Bonden

Anders Larsson 22/6 1848-1907 21/6

gift 21/5 1877 med

Brita Stina Olsdotter 21/5 1855-1927-22/4 född på gården

barn:

Hjalmar Mauritz 22/9 1880-1881 2/2

Hulda Kristina 7/1 1882-1959 1/12 g 1893 m Per Viktor Lindström

Lars Hjalmar 24/9 1884- till N-Amerika 1903

Axel Joakim 20/3 1889-

Anna Petronella 24/5 1893-1895 2/5

sonen Hemmansägaren

Axel Joakim Larsson 20/3 1889-1921 21/6

gift 28/3 1910 med

Hulda Norström 1/12 1889-1968 20/2

barn:

Karin Viola 1/8 1909-1995 17/11

Astrid Kristina 30/11 1910-1994

Dottern

Astrid Kristina

Gift 1946 med

John Larsson 19?? – 19?? Från Erik Mårs fäbod i Sotaskär

Kvarnberget

Ältebo 2:1, Nordanrövägen 5

Första ägaren av Kvarnberget var Erik Arvid Nordström. Han var gift med Johanna. Sonen Ivar, som var gift med Anna tog över. De hade barnen Majvie (född 1927). Helge (född 1931) och Britt-Marie, kallad Molly (född 1944).

Den 17 december 1941 köptes huset av Folke Persson. Han hyrde ut det till bland annat Lotta och Anders Olsson. De flyttade 1947. Då kom smålänningen Ivar Andersson dit. Även han hyrde bostaden.

Den 20 april 1952 sålde Folke fastigheten till tvättmästare Tage Sjöqvist från Hofors. Han använde den som sommarställe. Han hyrde också ut huset, bland annat till Jäderkvists (Strands) medan de byggde om huset i Kyrkfallet.

Lotta Olsson hyrde också av Sjöqvist. Hon mjölkade åt Berglunds när dessa var på Åland. Lotta tog med sig höns hem. När hon sedan flyttade lät hon hönsen vara kvar. Berglunds var tvungna att gå dit och hämta dem för att de inte skulle svälta ihjäl.

Nästa gång fastigheten såldes var det till Lars Holmgren från Hofors, därefter till Rolf "Kakan" Karlström, som hade musikaffär i Hofors. Kakan var med i ett band som hette Örjan Kvists. De som startade bandet hette Örjan Westergren och Curt Kvist. Örjan och Kvist växte upp på samma gata i Hofors och var barndomskamrater. De var också mycket på Kvarnberget under en kort tid.

Därefter såldes huset till Lennart Eriksson från Storvik, som använde det som sommarställe.

Hannu Lindroth från Uppsala köpte det nästa gång som 40-årspresent till sin fru. Sedan 2006 är det hans barn Daniel Petrini och Jessica Lindroth som äger det.

Nordanrö

Ältebo 6:38, Nordanrövägen 6

Anders Johan Persson köpte 30 november 1908 marken av Anders Östblom för 5.000 kronor. Inga byggnader fanns då. År 1909 byggdes uthusen och 1910 byggdes mangårdsbyggnaden.

Anders var född i Tjarnäs, men flyttade senare till Utansjö som ligger utanför Härnösand. Där var han kokare på sulfitfabriken. Under byggnationen bodde han och familjen hos Sohlborgs.

Anders var gift med Anna-Stina Westin. De hade barnen Edvard, född 1896 och Karl Folke, född 1902. Folke köpte gården den 28 februari 1944.

Folke blev kvar på gården, medan Edvard flyttade till Alviken, som han köpte av Herbert Erikssons farbror som hette Jan-Erik.

Folke gifte sig 1932 med Elsa Myckelberg (född 1909). Hon var från Mo Grindar norr om Ockelbo. De fick dottern Alice, född 1933.

Enligt mor Elsa var Alice född 23 juni. Men enligt kyrkboken var hon född 24 juni. Vem har rätt? Var det modern eller barnmorskan, Maja Blomkvist? Ingen vet säkert. Och Alice firar båda födelsedagarna.

Folke och Elsa drev jordbruket. I ladugården fanns 6 kor och två hästar. Folke dog 1980 och Elsa 1993.

Folke och hans dotter Alice åkte upp till Utansjö en sommardag för att hälsa på Alices farfar. Meningen var att de skulle övernatta i en stuga. Men när Folke kom dit ångrade han sig, och måste omedelbart hem igen. Därför blev resan hem ett nattligt äventyr med en lång bilresa alldeles i onödan.

Alice övertog gården 1982. Hon bodde där tillsammans med Stig Eriksson. Båda arbetade på SKF/Ovako i Hofors. Alice arbetade där i 30 år. På fritiden ägnade sig Stig åt finsnickeri. Han hade inrett en välutrustad snickarverkstad i ladugården. Där tillverkade han bland annat möbler, fönster, dörrar och hemslöjdsalster. Genom sin skicklighet fick han en stor kundkrets.

Ett stort intresse för Alice och Stig var trädgården med bland annat grönsaksodling.

Stigs dagar slutade 2002 i en hjärtinfarkt. Alice bor sedan dess ensam på sin fastighet.

Bloms

Ältebo 3:20, Storkolvägen 4.

Lasse Blom och hans hustru Matilda (som kallades för Tilda) bodde i huset. De hade 2 kor. De hade barnen Helga, Helge, Linnea, Erik och Stina.

Lasse arbetade i Hammarby. På grund av att han var lik Stalin, kallades han för Stalin i Hammarby.

Helge förlorade med tiden synen.

Asta och Philip Wenning köpte huset av Bloms sterbhus, troligen år 1962, för 4.000 kronor. De använde huset som sommarbostad. Wenning var ingenjör på SKF.

Asta Wenning måste ha varit en mild och förstående dam. När de hade målat ett uthus och det dessutom fanns tillgång till obrunnen betong på gården, så gjorde de egna barnen plus ett grannbarn snöbollor av betong. De kastade bollarna mot den nymålade väggen. När Asta fick reda på detta av grannbarnets mor (Gerd Thögensen) suckade hon bara: Barn är ju barn.

Sonen Olle övertog sedan huset. Dottern Tina sålde år 1999 huset till Lisa och Fredrik Landström.

De har byggt ut huset så att övervåningen går att använda. Det har också byggt till ett uthus som ska fungera som verkstad. Lisa och Fredrik har barnen Viktor (f. 2002) och tvillingarna Ida och Emma (födda 2004).

Fredrik är plåtslagare och Lisa arbetar på posten.

Lundins

Ältebo 4:12, Storkolvägen 2

Per-Erik Lundin byggde huset 1908-1910 på bolagsjord. Han var gift med Turid som var känd för att vara mycket snäll. De fick barnen Anna, Erik, Einar och Greta.

Per-Erik var kokare i Hammarby. De hade 5 kor.

I skogsbrynet väster om den åker som ligger mot Eltebovägen hade Per-Erik byggt en stenvägg. Han fick utmärkelsen Odlarflit, en silverbägare, från Hushållningssällskapet som erkänsla för sitt arbete med att bygga den muren.

När Per-Erik sedan blev änkeman, gifte han om sig med änkan Kristina Eriksson från Erk Anders.

Huset köptes 1961 av Gerd och Erik Thøgersen. De fick barnen Lis, Jonny och Mats. Erik flyttade senare, men Gerd bodde kvar, först ensam sedan tillsammans med Viktor Lägerlöv som ursprungligen kom från Jokkmokk, men som hade bott i Hofors.

Ladugården, som låg mellan Lundins och Bloms, brann ner till grunden 1986. Den byggdes aldrig upp igen. I stället uppfördes en garagebyggnad på andra sidan om bostadshuset.

Gården såldes 2007 till familjen Jonsson från Bro i Storvik. De har byggt till ett stall och har fyra ridhästar. Familjen består av Donald Backlund, Gun Jonsson och dottern Carolina Jonsson. Hela familjen arbetar på Sandvik.

Daniels

Ältebo 3:28, Eltebovägen 17

Johan Danielsson, som var son till Erik Danielsson på Erk Anders, byggde huset och fick lagfart 1908. Johan (dog 1945) var gift med Lovisa, som dog 1948.

De hade tre döttrar: Anna, Hildur och Ellen.

Ellen var gift med Paul Larsson och bodde i banvaktstugan.

Fastigheten såldes till Axel Larsson från Wij. Axel var gift med Britta, född Dihlén. De hade barnen Per-Axel (som numera kallar sig Johnny och bor i Ålbron), Klas-Göran och Ulla-Britt.

Britta hade en syster, Stina, som tillsammans med Gösta Danielsson bodde på övervåningen. De hade barnen Mona-Lisa, Morgan och Kenneth.

Axel och Gösta var grävmaskinister.

Stina och Gösta flyttade sedan till Ryttbergs "vita hus" alldeles i början av Eltebovägen. Axel och Britta flyttade till Hofors.

Nya ägare blev då Karl Finnström och hans hustru Ester. Hon var från Finland. Karl var postbud i Eltebo, men när han flyttade till byn var han redan pensionär.

Han brukade ro över vid Gerts för att hämta posten i Hammarby. En gång mätte Kalle dåligt. Han kräktes och löständerna föll i sjön.

Ester flyttade sedan till Värmland, Kalle kom till Hemgården.

Fastigheten stod tom under några år innan den såldes till läkaren Fritz Eilifson. Han var gift med Helle och hade barnen Keld och Martin (avled som 15-åring). Eilifsons rustade huset till en modern bostad.

Ingrid Gustafsson köpte sedan huset och så småningom gifte hon sig med sambon Kjell Heurlin. De har barnen Björn (född 1987) och Emil (född 1992).

Ingrid arbetar som lokalvårdare i Hofors församling. Kjell arbetade på Storas kartongfabrik i Hammarby (f.d sulfitfabriken).

Fahléns, även kallad Tallbacken

Ältebo 3:11, Hagavägen 3

Lars Petter och Elin Fahlén, båda födda 1878, byggde gården. Lars Petter arbetade i Hammarby och var känd för sitt hetsiga humör.

De hade barnen Bertil, Folke (född 1909) och Tilan.

Folke gifte sig med Hildur från Årsunda. Han arbetade som snickare i Hammarby. De fick dottern Inger, född 1941. Den familjen bosatte sig på "Böras" i Hammarby på andra sidan sjön.

Inger var endast ett år när mamma Hildur dog. Folke och Inger flyttade då tillbaka hem till Lars Petter och Elin.

På gården har endast funnits en gris, inga kor.

Inger var gift med Ingvar Pettersson från Fors i Torsåker. De har barnen Ulf (f.-61) och Catrin (född 1964). Ulf bor numera i Gävle och Catrin i Stockholm

Inger bor nu ensam på gården. Hon arbetade på ASEA i Storvik.

Klingbergs, även kallad Annelund

Ältebo 3:9, Hagavägen 5

Karl-Erik och Matilda Andersson byggde gården i början av 1900-talet. De hade dottern Lilly, född 1910. Lilly gifte sig 1933 med Olle Klingberg (född 1905) från Hammarby. De hade inga barn. Både Karl-Erik och Olle arbetade i Hammarby.

På 1950-talet byggdes huset till så att det fick sitt nuvarande utseende.

Lars Petter Fahlén, Karl-Erik och Olle brukade göra sällskap till arbetet. De gick över isen vid ”Gerts”.

När Lars Petter och Karl-Erik blev pensionärer åkte Olle så småningom moped till arbetet.

Olle blev ensam när Lilly avled 1973 i midsommartiden. I september blev Olle påkörd av en bil vid Hammarby vägskäl i Storvik. Olle avled.

Då övertogs fastigheten av Maj-Britt och Roland Edlund. Maj-Britt var fosterdotter till Ester och Sven Östblom (se Östbloms). Hon är född 1935. Roland är född 1933 i Alfta. De flyttade in 1974. De har barnen Anette, född 1957 och Anders, född 1963.

Roland arbetade på Sandvik och Maj-Britt på Posten. På gården har inte funnits några djur.

Grassens

Ältebo 10:2, Hagavägen 4

Gården hade från början fastighetsbeteckningen Eltebo 1. Ursprungligen var gårdsnamnet Fänrikas. Gårdsnamnet kommer av fänriken, senare löjtnanten Jöran Gratz (även stavad Grass), 1638-1707, som hade varit i Konungens tjänst i 50 år. Han blev år 1660 trumslagare vid Bergsregementet som hörde till Helsinges regemente. Han befordrades den 15 februari år 1678 till fänrik och den 8 oktober 1701 till sekundlöjtnant. Den 31 augusti 1703 beviljades han avsked efter 46 års tjänst vid regementet. Han var bosatt i Eltebo 1, som var den första fastighetsbeteckningen i byn. Jöran Grass är begravd i kyrkan i Torsåker.

Fänrik Jöran Gratz hade minst fem barn: Göran (1660-1714), som ärvde huset, Olof (död 1728) som var fänrik och bosatt i Bäck i Valbo (Gården där han bodde kallas än i dag för Grass-gården.), Annika (1674-1759, gift 1695 till Åsmundshyttan 2), Catarina (1677-1742, gift till Gysinge 1710 med Tomas Goffin), samt sonen Petter.

Göran, som övertog gården, gifte sig 1690 med Anna Olsdotter (1672-1744) från Hoo.

Görans dotter Cherstin Göransdotter (1694-1769) blev nästa ägare. Hon gifte sig 1710 med bondesonen och sexmannen Jöns Olsson från Högbo (1686-1764), som då flyttade in i huset. Jöns var brorson till kyrkoherden i Torsåker, Joannis Jerler. Jöns och Cherstins gravhäll är idag placerad i kyrkogolvet framme i koret brevid kyrkoherde Jerlers sten.

År 1728 fick Cherstin och Jöns sonen Göran Jönsson, som var född på gården och levde till 1798.

År 1753 föddes på gården Görans son Jöns Göransson som var bonde. Han var gift med Brita Persdotter, född 1755 i Wij 10. Jöns dog 1807 och Brita dog 1830. De hade sex barn: dottern Cherstin (född 1780), sonen Per (född 1783), dottern Brita (född 1785), sonen Jöns (född 1788), sonen Göran (född 1791) och sonen Lars (född 1793).

I ett soldattorp på gården bodde före detta soldaten Abel Skarp (född 1745) och hans hustru Margta Ersdotter, född 1756. Deras son Olof Abelsson (född 1775) och dotter Margareta Abelsdotter (född 1777) bodde också där liksom Margaretas make Göran Hansson (född 1773)

från Wika.

Den nuvarande gården byggdes på 1870-talet och kallades då ”Haga”. Ägare var Ernst Strand. Det har funnits djur på gården, bland annat kor.

Ernst hade tre söner: Einar, Sven och ytterligare en vars namn är okänt.

Mellan 1936 och 1939 stod gården tom. Erik Eriksson från Österfärnebo, som bodde på Sträckan Gustavsberg – Hoo, flyttade dit. Han var då änkeman.

Halvlitern med brännvin stod alltid i fönstret med malörtskvist för magen.

Erik arbetade i skogen åt Erik Nils’ Hulda.

Hos Elsa Falke fick han en gång mat. Elsa hade glömt att lägga fram skedar. Då bad Erik om ett snöre så att han skulle kunna binda ihop fingrarna och på så sätt få en sked.

När han besökte kyrkogården i Österfärnebo cyklade han dit.

Erik hade två döttrar. Dotterdottern Ann-Mari bodde en kort tid hos sin morfar, men det gick inte så bra. Hon flyttade över till Lilly (se Klingbergs) när Ann-Mari och morfadern kom osams.

Erik var en klurig gubbe. Han dog 1952 på Hemgården.

Ulla Kullman, dotterdotter till Erik, flyttade till Grassens 1951-52. Hon och maken arbetade i affär. De flyttade 1954 och fastigheten såldes till Sylvia och Olle Johansson från Hofors. De hade fastigheten som sommarställe.

År 1958 köptes fastigheten av Annie och Johan Eriksson. 1972 avstyckades huset och köptes av dottern Ann-Marie (Egon Erikssons syster), som var gift med Sven-Olov Holmberg från Hedemora. De äger fortfarande huset som används som fritidsbostad.

På vägen in till Grassens fanns ett hus där familjen Äng bodde. Oskar Äng byggde sedan nuvarande Bergkvistens (Ängsbo).

Egon Erikssons

Ältebo 10:1, Toretorpsvägen 1

Gården styckades av från Hjerts någon gång före 1800, och fick då fastighetsbeteckningen Eltebo sub 4.

På gården bodde år 1735 landbonden Olof Jansson. År 1793 bodde där majoren och riddaren Jacob Fougberg.

Kring år 1800 ägdes fastigheten av landbonden Anders Jansson (född 1766) och hans hustru Greta Jansdotter, som var född i Husby år 1763. Familjen bodde ursprungligen i Skedvi, där de också fick sonen Anders Andersson (född 1794). Sedan de flyttat till Eltebo fick de barnen Göran (född 1796), Margta (född 1798) och Jan (född 1800).

Fastigheten ägdes så småningom av brukspatron Thore Petre, som ägde större delen av byn år 1839.

Det nuvarande huset byggdes av Per-Olov och Elna Wirén år 1908. Per-Olov var snickare. Han var också missionär i Kongo och byggde kyrkor där. Han kom åter till Sverige 1908 och byggde då huset samt ladugården. Övriga ekonomibyggnader tillkom 1914.

De hade fyra döttrar: Elsa, Ingeborg, Märta och Katrin samt tre söner: Qu, Gunnar och Olle.

Familjen var mycket social. De ordnade med många aktiviteter i byn för bybornas trevnad. De var medlemmar i Hammarby Missionsförsamling.

År 1937 flyttade Per-Olov och Elna till sonen Olle i Kumla. De sålde då fastigheten till Annie och Johan Eriksson (född 1894) som kom från Sågarbo i Älvkarleby församling, där Johan var arrendator. De köpte även Grassens 1952.

Johan och Annie drev jordbruket. Johan hade lastbil och svarade även för mjölkkörningen till Storvik under åren 1948-49. De hade barnen Egon (född 1932), Ann-Mari (född 1937) och tvillingarna Berit och Ingrid (födda 1950).

Egon och Ann-Mari deltog i arbetet på gården. År 1970 utsågs Berit och Ingrid till tidningen Såningsmannens honnörsflickor.

Johan dog 1971 och Annie dog 2003. Sonen Egon övertog gården 1969 och driver den fortfarande, men numera kreaturslöst.

Stordjupet

Ältebo 4:14, Toretorpsvägen 4

Zakris och Evelina Olsson kom dit 1908. De drev jordbruk där till att börja med och hade två kor och en häst. Marken var bolagsjord. På gården fanns bland annat en liggande tröskvandring.

Evelina dog 1943 och 1945 auktionerade Zakris ut fastigheten. Den såldes till målarna John Nilsson och Mauritz Falk och muraren Manne Molin.

Zakris' häst var trettio år när flyttlasset skulle gå från gården. Men när flyttlasset gick över Toretorp segnade hästen ned och dog. Troligen tyckte han att det fick räcka.

Den nya ägartrion hade första året tänkt sig att de skulle tjäna pengar på jordbruket, men så blev det inte. De arrenderade ut marken till Lars Käll (som hade två naglar på ena tummen.) Han hade en förmåga att överdriva en hel del. En gång hälsade Johnny i Ålbron och Clas Dihlén på honom. Lars berättade då om vilken jättelik älgdjur han hade skjutit, en med många taggar. Gästerna trodde förstas att han skarvade som vanligt. Men den gången var det faktiskt sant.

År 1949 köpte Johan Eriksson skog och jord. Gården styckades ifrån och målarna använde huset som sommarställe fram till 1950, då Anton Wikström köpte huset som permanentbostad.

Wikström hade fyra barn: Stig, Inger, Bosse och Birgitta. Wikström hade många olika sysslor. Han arbetade bland annat i Hammarby, var dagsverkskarl, skogsarbetare och annat. Han skadade sig i en axel och att arbeta efter detta var inte så populärt.

År 1957 sålde Anton fastigheten till Bror Melin, före detta intendent i Sandviken och fastigheten blev åter sommarhus. Han rustade fastigheten. Bland annat borrhade han en brunn. Han ville gärna köpa kakelugnar att sätta in i huset.

År 1972 köpte Görel och Lennart Aneby huset. De var från Upplands Väsby och vistades där på sin fritid. De har barnen Katarina, Lotta och Jonas.

Lennart hade två schäfrar och Görel hade en liten hund, ”golvmopp”.

En gång fick hunden följa med i bilen. Lennart stannade vid anslags-tavlan vid Hagbergs. Stina Hagberg fick en liten gosig lekkamrat. Under tiden kom Lennart underfund med att hunden hade försvunnit. Sökandet pågick och polisen kontaktades. Till sist kom hunden till rätta. Görel var överlycklig. Hon lämnade gråtande över en jättestor chokladask till Stina.

Lennarts bästa plats var i en solstol som han vände efter solen hela tiden när andra körde hö och svettades.

Familjen har under de gångna åren varit mycket förtjust i sitt ”Stordjup”. Lennart har avlidit men familjen är fortfarande ägare.

Erk Anders (även Erik Anders)

Ältebo 9:1, Eltebovägen 23

Fastigheten är en gammal bergsmansgård sedan 1500-talet enligt ett släktgårdsdiplom. Ursprungliga fastighetsbeteckningen var Eltebo 3. Första kända ägaren var Erik Mårtensson. Han var bergsman och kyrkvård. När fastigheten ägdes av Erik Mårtensson ingick den i grannfastigheten Eltebo 5 (Erik Mårs).

Nästa kände ägare var Erik Ersson, gift med Malin Olsdotter (1619-1667). Gården ägdes år 1735 av Abel Ersson.

På gården fanns ett soldattorp och där bodde soldaten Daniel Karp, född 1763. Han var gift med Cherstin Ersdotter, född 1764. Daniels mor Margta Danielsdotter (1736-1796) bodde också i torpet. Daniel och Cherstin hade sex barn: Margta (född 1791), Olof (född 1793), Anna (född 1794), Brita (född 1797, Catrina (född 1799) och Daniel (född 1801).

Gårdsnamnet kommer troligen av Bergsmannen Erik Andersson (1760-1821) som kom till gården år 1807. Han härstammade från Eltebo 4 (Hjerts) men arbetade som dräng på Eltebo 5. När han gifte sig med Anna Ersdotter som var dotter på gården Erik Mårs avstyckades en del av fastigheten och såldes till Erik Andersson. Den nya fastigheten fick beteckningen Eltebo 3.

Gården var ett arvehemman.

Nuvarande hus byggdes år 1847. Timret i den egna skogen dög inte, utan timmer köptes från Årsunda för bygget.

I stora salen på övre våningen finns fortfarande de första arseniktapeterna kvar utan att de har besvärats varken av ålder eller sol. När salen iordningställdes vävdes fyra linmattor i gåsögon. Linet var skördat på gården. Det färgades i blått och brunt för att harmoniera med tapeten och bården. För att få den tunna färgen användes urin.

Ledstängerna upp till övre våningen är av järn och smidda i Wibyhyttan.

Gårdens bergsmän var delägare i hyttorna i Wibyhyttan, Tjärnäs och Hoohyttan. Siste bergsmannen var Erik Danielsson, som avled 1914.

Erk Anders var odelad fram till år 1906, då den delades mellan bröderna Olof och Jan Erik. Olof övertog stamfastigheten och Jan Erik byggde hus, ladugård och loge i Alviken, där han bosatte sig.

Gården har drivit jord- och skogsbruk.

Gården övertogs 1921 av Herbert Ericson (1894-1950) och år 1957 av sonen Olof (1922-2009) gift med Birgitta Lundén (f. 1933), som var speciallärare. Olle och Birgitta har tre barn, Katarina (född 1958), Stefan (född 1960) och Håkan (född 1971).

Håkan övertog gården år 1992 och blev därmed den 11:e generationen ägare till gården. Han var gift med Annika Pettersson, uppvuxen i Gräsbäcken, Hedesunda. De har barnen Hanna, född 2003, och Hampus född 2005.

En skräna berättar - sant eller falskt - att högmod hos Erk Anders kostade husbonden livet.

Det rådde synnerligen gott välstånd på gården. I samband med högmod blev detta välstånd till stor tragedi och husbonden miste huvudet.

Han skrev nämligen till kungs för att få tillåtelse att sko sina hästar medsilverskor. Som svar på sin skrivelse erhöll han en skjorta utan halshål. Han anade säkerligen vad detta betydde. Därför samlade han allt sitt silver i en kopparkittel. Den tog han med sig till Bökesberg, eller möjligen till Sinderhögarna efter Dammsjöbäcken, och grävde där ner sin förmögenhet. Han flydde sedan från gården uppp mot Vithällsberget. Där upphanns han av knektarna och blev halshuggen.

Det finns de som har sökt efter silvret. Men hittills har ingen lyckats hitta det.

De som ägt/brukat gården sedan §1600-talet är:

När gården fortfarande hörde till Erik Mårs:

Erik Ersson (1619-1667) gift med Malin Olsdotter

sonen Olof Ersson (1717-1782) gift med Anna Karlsdotter (1720-1798)

sonen Erik Olsson (1742-1811) gift med Margta Olsdotter (1746-1802)

Sedan gården avstyckats från Erik Mårs och sålts:

Erik Andersson (1760-1821) gift med dottern från stamfastigheten Eltebo 5 Anna Ersdotter (1768-1829)

mågen Daniel Danielsson (1801-1885) gift med dottern Margta Ersdotter (1804-1848)

sonen Erik Danielsson (1830-1914) gift med Johanna Jansdotter (1832-1900)

sonen Olof Eriksson (1864-1919) gift med Stina Katarina Viström (f. 1875)

sonen Herbert Eriksson (1894-1967) gift med Ada Larsson (f. 1894)

sonen Olov Ericson (1922-2009) gift med Birgitta Lundén (f. 1933)

sonen Håkan Ericson (f 1971) gift med Annika Pettersson (f. 1977)

Rättargården

Ältebo 2:17, Alviksvägen 1

Gården ägdes ursprungligen av Hofors Bruk. Bruket byggde gården som användes som bostad för den anställde rättaren. Den sist anställde rättaren hette Lindfors. I huset fanns två lägenheter och ett fyrspisrum på övervåningen.

En tid var gården också skola. Ivar Eklund (Eklunds) var en av eleverna.

Anders Gustav Pettersson från "Lassas" i Fagersta köpte egendomen Eltebo nr 5 (Erik Mårs) och fick då Rättargården i sin ägo.

Anders Bergström och hans hustru Augusta (som hade skada i en fot) bodde där. Anders var ladugårdskarl åt Anders Gustav Pettersson. De gick sällan ut. De hade tre barn: Erik, Valdemar och Harald.

Sonen Erik var gift med Ester och de bodde i den norra lägenheten. Erik arbetade också på jordbruket. Ester städade i skolan, bar in ved och vatten. De hade tillsammans barnen Göte, Erik och Nils. Både Erik och Nils hade en permanent snuva (allergi?) som avspeglade sig på deras kläder.

I fyrspisrummet på övervåningen bodde Valdemar och hans hustru Julia. De hade barnen Olle, Bertil, Ann-Mari och Göran. När Ann-Mari föddes blev det för trångt i rummet och familjen fick flytta över till gamla gården vid huvudbyggnaden.

När Anders Gustav Pettersson dog, fortsatte Bergströms att arbeta för "Kära Mor" - A G Petterssons hustru - under några år. De flyttade så småningom till Tjörnäs och arbetade även där i jordbruket.

Karl Elving och hans hustru Anna flyttade då in i gården. De hade en fosterson som hette Sören.

Yngve Tjerneld hade 1939 köpt Erik Mårs och med denna även Rättargården. Både Anna och Karl arbetade åt Tjerneld. Anna arbetade i ladugården. Hon var dessutom mycket duktig att sticka på sin stickmaskin. Elving arbetade i jordbruket

I huset bodde också en tid Torsten Olsson.

När Axel Andersson (Kurt Anderssons pappa) 1947 köpte Erik Mårs

ingick även då Rättargården.

Lotta och Anders Olsson bodde i gården fram till 1951. De hade en dotter, Ingegerd, och en son Jan Olov (född 1933). Lotta arbetade i ladugården och Anders arbetade i Hammarby.

Lotta sägs ha varit lite knepig. När Karl Erik Andersson fyllde år kom Anders hem från arbetet före kalaset. Han behövde vila en stund och somnade. Lotta brydde sig inte om att väcka maken, utan gick ensam på födelsedagskalaset och roade sig.

Lotta hade häcken som kylskåp. Men Erk Anders katter åt upp bland annat korven. Då övergick hon till att använda brunnen som kylskåp. Maten hissades ner i en hink.

Efter Lotta och Anders flyttade Emma och Nisse Andersson in år 1951. De hade barnen Krister (född 1944), Kristina (född 1945), Eva Karin (född 1947) och Lars Håkan (född 1952). Nisse och sönerna var grävmaskinister. De flyttade efter några år till Nisses föräldrahem i Wibyhyttan (Viktor Anderssons hus).

Lars Andersson-Hildebrand bodde i Rättargården på 1950-talet. Han arbetade som ladugårdskarlar.

Rickard Stanislavus var dräng och bodde i Anderssons lägenhet i Rättargården samtidigt som Emma och Nisse Andersson bodde i den andra..

Under ett antal år var Rättargården sommarställe, bland annat till:

- Ulf och Torsten Dahlberg (son till Ingrid Dahlberg, Götesberg)
med familjer
- Lars Rickardsson
- Gun och Anders Burman
- Karin och Kjell Eklund
- Hjelm och Virmaja (????),
- Torsten Dahlbergs släktingar från Surahammar bodde där 1972-75.
- Greta och Sivert Ekström

Ekströms var Siv Anderssons föräldrar och var de sista sommar-gästerna i Rättargården.

År 2001 började Kurts måg, Staffan Karlsson, renovera huset utvändigt, men renoveringen har inte färdigställts.

Erik Mårs

Åltebo 1:9, Alviksvägen 1, f d Eltebo 5

Namnet kommer från bonden och tolvmannen Erik Mårtensson, 1647-1724. Gården var ett arvehemman. Det gamla huset står fortfarande kvar på ofri grund. Fäboden till Erik Mårs finns kvar i Sotaskär, där även namnet lever kvar.

I slutet av 1700-talet bodde på Erik Mårs bonden Erik Olsson, som föddes på gården år 1742 (död 1811) och hans hustru Margta Olsdotter, född i Wall 9, år 1746 (död 1802). De hade barnen Erik (f 1777) och gift med Margareta Jonsdotter (född i Wall 9 år 1778). Deras son, född 1795, hette Erik.

På gården fanns också Eriks dotter, Anna Ersdotter (1768-1819) och måg Erik Andersson (1760-1821) som var född i Eltebo 4 (Gierts). De hade söner Olof, född 1793, och Erik, född 1795.

Erik Olssons mor, änkan Anna Carlsdotter (1720-1798) bodde också på gården. Hon var född i Hoo 12.

Huset, som är det äldsta i Eltebo, innehåller många vackra målningar. Det har förfallit under årens lopp och har varit en plats för duvor och andra fåglar. Det har under den senaste tioårsperioden reparerats till viss del av ägaren som är familjen Tjerneld.

På gården byggdes ett nytt hus söder om det gamla huset. Det är det huset som idag används som boningshus.

Anders Gustav Pettersson (f. 30/4 1863, d. 2/7 1930) från Lassas i Fagersta kom till gården genom gifte med Anna-Greta Larsdotter (f. 28/3 1862, d. 19/7 1935).

Han sålde en del av gården till Yngve Tjerneld, Elov Nilsson och Einar Larsson. De båda senare var svågrar till Yngve Tjerneld. AG Pettersson behöll cirka 100 ha.

A G Petterssons hustru ”Kära Mor” Anna-Greta ägde den kvarvarande fastigheten under en tid sedan A G Pettersson hade avlidit. Anna-Greta och AG hade nio barn: Andrea (f. 27/9 1885) gift med Albin Hoström, Hjalmar (f. 7/11 1886) gift med Anna Lund, Hanna (f 14/4 1888) gift

med Lars Nordgren, Anna (f. 24/2 1890) gift med Karlsson, Gustav (f. 6/5 1892) gift med Edit i Söräng Hästbo, Hildur (f. 18/6 1893) gift med Erik Hedin, Berta (f. 15/5 1895) gift med Teodor Algrim, Robert (f. 10/6 1897, d. 1918) och Karin (f. 4/8 1900) gift med Elof Ryttberg.

Det sades om AG Pettersson att han var en despotisk man. Kanske var han det. Men tiderna var annorlunda då. Bland annat satte han sin svärmor, Katarina Persdotter, under förmyndare, vilket låter rätt. Men på den tiden var kvinnor inte myndiga och när hennes make avled, måste hon ha någon förmyndare för att över huvud taget kunna sköta sina affärer. Så AG Pettersson gjorde nog bara sin plikt när han såg till att svärmodern fick en förmyndare.

Kära Mor ville sedan gärna sälja fastigheten till Herbert Eriksson på Erk Anders. Men Herberts hustru tyckte att det var alldeles för mycket pengar och var rädd att de inte hade råd med gården inklusive 100 ha mark. Priset var 85.000 kronor.

Huset "Bleckhornet" var en drängstuga som också fanns på gården. Huset finns inte kvar längre.

Yngve Tjerneld med hustru Svea köpte gården 1937 när Kära Mor hade avlidit.

År 1947 köptes gården av Axel Andersson, från Hedesunda, och hans hustru Greta. Samtidigt kom Rättargården i hans ägo. Fastigheten delades dock i samband med köpet upp. Det äldre huset, ursprungliga Erik Mårs, behölls av Tjernelds som fortfarande är ägare.

Axel och Greta hade barnen Kurt, född 1932 och Maud, född 1941.

Gården har drivit boskapsskötsel sedan 1910 och Axel Andersson hade kor fram till 1953. Axel hade också hästar. Efter korna har det också funnits höns och grisar på gården.

Någon gång efter 1961 har gården byggts ut till nuvarande storlek.

Även ladugården har byggts till. Detta gjordes på 1940-talet och lärarinnan Lundegren klagade över att sjöutsikten från skolan hade förstörts.

Axels son Kurt, nuvarande ägaren, hade även kräftodling en tid i en damm samt i betongbassänger i ladugården.

Kurt och Siv Andersson har tidigare brukat jorden, men har den nu utarrenderad. Kurt sköter dock fortfarande skogen och sin såg.

De har dottern Maria, född 1966.

Ägare till gården sedan 1600-talet har varit:

Mårten Larsson (f. 1620-talet, d. 1680-talet) gift med Anna Persdotter (f. 1622, d. 2/5 1697)

Erik Mårtensson (f. 1648, d. 1724) gift med Karin Larsdotter (f. 1646, d. 1713)

Eric Ersson (f. 1680-talet, d. 1748) gift med Malin Olsdotter från Wall (f 19/4 1691, d. 1767)

Olof Ersson, lagman och kyrkvård (f. 1717, d. 15/7 1788) gift med Anna Carlsdotter från Hoo (f. 1720, d. 6/9 1798)

Eric Olsson (f 1742, d. 1811) gift med Margta Olsdotter (f. 13/12 1746, d. 13/6 1802)

Per Ersson (f. 1809, d. 2/7 1844) gift med Anna Greta Larsdotter (f. 1808, d. 18/5 1845)

mågen Lars Larsson (f 6/9 1834, d. 26/12 1905) gift med dottern Katarina Persdotter (f. 4/8 1837, d. 28/5 1915)

mågen A G Petterson frå Fagersta No 6 (f. 30/4 1863, d. 2/7 1938) gift med dottern Anna Greta Larsdotter (f. 28/3 1862, d. 19/7 1935)

Skolan

Ältebo 2:13, Götesbergsvägen 2

Ursprungligen var gården arbetarbostäder för Hofors Bruks ladugårdsarbetare/dagsverkare. Det var brukspatron Petre som lät bygga den.

Erik Blomqvist bodde en tid i en av byggnaderna på skoltomten. Det var ett hus som fanns innanför skolan och kallades för "Högen". Den byggnaden flyttades 1909 till Berglunds.

Blomqvist arbetade som stallkarl åt bolaget. Han skötte även om att det fanns ved i förrådet. Även Fahlén högg ved till skolan under en period.

Mellan 1909 och 1953 var huset skolbyggnad.

Einar Forsberg och hans hustru Agnes bodde i skolan under tiden (1954) som de restaurerade sitt hus.

Fastigheten köptes år 1955 av Herbert Eriksson. Köpeskillingen var endast 4.000 kronor. Som motprestation fick Herbert i ett servitut upplåta skolsalen som samlingsal för byborna under 15 år.

År 1957 hade Herbert rustat bostadsdelen och han flyttade då dit med sin hustru Ada. Ada avled 1965 och Herbert 1967. Eftersom det då inte hade gått femton år från köpet var det stort bryderi om huruvida det skulle vara möjligt att sälja trots servitutet.

Det visade sig att det gick att bryta servitutet och skolhuset såldes som sommarbostad till Lars och Kerstin Holmgren från Hofors. De iordningställde skolsalen till gillestuga, där Sven Östblom murade en pampig öppen spis.

År 1975 köptes huset av familjen Ekström och används av dem som permanentbostad. Familjen består av fyra personer. Rolf är civilekonom och arbetar som fastighetsmäklare. Han har tidigare arbetat på Wasakronan. Hustrun Elisabeth har arbetat som sjuksköterska på Kungsgårdens sjukhem. De båda döttrarna heter Linda och Ulrika. Linda bor i Sandviken. Ulrika utbildade sig till fastighetsmäklare på Högskolan i Gävle.

Götesberg

Ältebo 2:14, Götesbergsvägen 8

Första ägaren av fastigheten var sulfitarbetaren Karl Robert Larsson som köpte fastigheten Götesberg N:o 1 den 6/9 1909. Han köpte till Vretbacken N:o 1 den 28/10 1913.

Bostadshuset var ursprungligen ett soldattorp som hörde till Erik Mårs (Eltebo 5). En av soldaterna som bodde där hette Olof Strand (född 1741). Han var gift med Kerstin Ersdotter (född 1748). De hade barnen Per (född 1781) och Cherstin (född 1785).

Hönshuset var också ett soldattorp. Detta soldattorp beboddes senare av Albergs Jonsson och en syster till Eklunds Stina i början av 1900-talet. Jonsson hade hand om vedhuggningen vid skolan.

En annan soldat vid namn Anders Zakrisson Göthe, född 12 oktober 1788, bodde också i Eltebo. Eftersom gården heter Götesberg, är det rimligt att tro att han bodde i något av de båda soldattorpen på gården. Göthe deltog bland annat i fälttåget mot Norge 1813-14.

Den 24/3 1919 sålde han sina fastigheter till Anders Strand från Wij. Köpeskillingen var då 7.500 kronor. Lagfartskostnaderna var 9:25. Anders Strand och hans hustru Anna har köpt till Skarpbacken N:o 1 den 12/11 1921. Detta gjorde de av sterbhuset Petter Jonsson. Priset var 3.900 kronor. Från och med 1909 hade Per Jonsson varit ägare till Skarpbacken. Kanske var Petter och Per samma person, eller också var de far och son.

Fastigheten Götesberg bestod därmed av tre olika fastigheter som avsöndrats från Eltebo nr 2 (Andersas). De tre fastigheterna var Vretbacken N:o 1 (0,3492 ha) sedermera Eltebo 2:16, Götesberg N:o 1 (1,27 ha) sedermera Eltebo 2:14 och Skarpbacken N:o 1 (2,12 ha) sedermera Eltebo 2:12.

Den 11/5 1925 styckades en en bit av Skarpbacken N:o 1 av och såldes till Erik Nordström. Ytan var 2.550 kvm och priset var 1.500 kronor. Ny fastighetsbeteckning för den tomten blev Eltebo 2:18.

Eltebo 2:18 har från och med 15/8 1934 ägts till hälften av änkan Anna Greta Nordström och till hälften av hennes barn. År 1934 såldes 2:18 till fru Agda Vilhelmina Andersson, född Vallin, för 600 kronor. Hon var född 11/1 1902 i Ockelbo. Agdas make Anders Johan Andersson (f. 16/1 1866) var också delägare i fastigheten. De båda hade barnen Maj Ingrid Vilhelmina (f. 27/3 1925) och Bengt Åke Johannes (f. 1/3 1929).

Kvarvarande delar av ursprungsfastigheten sålde Anders och Anna den 20/3 1933 till fiskaren Viktor Dahlqvist och hans hustru Anna (född Johansson i Björknäs). Priset för fastigheten var 6.400 kronor. I det priset ingick även 35 höns, 110 m hönsnät och 2 parter hö. Lagfartskostnaderna var 21 kronor.

Viktor Dahlqvist köpte år 1937 till fastigheten Eltebo 2:18. Även denna gång var priset på den fastigheten 600 kronor.

Viktor kom från Storvik och var jägare, fiskare och pälshandlare. Anna kom från Björknäs. De hade två kor och höns på gården.

Viktor arbetade tre år som fast anställd på Storviks Kraft. Sedan tyckte han att det fick räcka med anställningar. Han var god vän med Backmans Jan-Erik från Ovansjö, som det går många historier om.

Varje höst var Viktor noga med att vara den förste som gick över nyisen till Hammarby. Han var lika noga med att vara den siste som gick över isen på våren.

Viktor och Anna hade tre barn: Ingrid, Bengt och Barbro. Viktor avled 1962 och Anna 1964.

Bengt Dahlqvist övertog, tillsammans med hustrun Gun, fastigheterna 2:12 och 2:14 år 1965. De hade barnen Olle, Lars och Annelie. Bengt arbetade som linjearbetare på Storviks Kraft. Bengt brukade köra höräfsan med sin Volkswagen.

Ingrid Dahlberg, f. Dahlqvist, övertog fastigheterna 2:16 och 2:18,

även detta 1965. Hon och hennes man Fred byggde där en sommarstuga. Ingrid's son Torsten hade Rättargården som sommarstuga en tid.

Den 1/10 1985 köpte Bengt's son Olle och hans numera hustru Lena, född Dannberg de båda fastigheterna 2:12 och 2:14 av Bengt.

Bengt i sin tur köpte nu systemen Ingrid's båda fastigheter 2:16 och 2:18. Efter det att Bengt och Gun avlidit (1998 resp 2003) äger Olle Dahlqvist även dessa fastigheter.

Nuvarande ägare Olle och Lena har sonen Thomas, född 1987. De har ökat på ägorna med skogsfastigheterna Ältebo 3:12 och 9:2 som de köpte den 6/6 2005.

Olle och Lena genomförde en fastighetsreglering så att alla fastigheterna sammanfördes till den fastigheten Ältebo 2:14. Lantmäteriet kommenterade förrättningen sålunda: Tre olämpliga jord- och skogsfastigheter förs till Ältebo 2:14 som efter förrättningen kan betraktas som en olämplig bebyggd fastighet med huvudsakligen skog.

Förre ägaren var Åke Arnedal, som är konstnär och bosatt i London. Han hade ärvt fastigheterna och hade aldrig besökt dem. Han hör till släkten Tjerneld och har kvar ägor i Hästbo/Prästhytte fåbodar.

Dahlqvist's är delägare i företaget Lino Industrier i Storvik. Det är ett mekaniskt verkstadsföretag.

Berglunds

Ältebo 6:3, Götesbergsvägen 5

Från början var fastigheten en del av Eltebo 6, Ofwanåkers 5:2. Sotaskär hörde till denna fastighet. Ägare var år 1735 landbonden Zacarias Olsson. Därefter ägdes gården av Carhrina Zakrisdotter, som föddes på gården 1737. Hon var gift med Erik Andersson från Nyhyttan (1728-1804).

Vid slutet av 1700-talet ägdes gården av deras son landbonden Zakris Ersson, som föddes på gården (han var en dotterson till Zacarias) år 1764. Zakris var gift med Anna Ersdotter, som föddes år 1769 i Hoo 5. De hade barnen Catharina (1791-1799), Erik (född 1794), Olof (1797-1797) och Anna (född 1798).

Ett soldattorp fanns på gården. Där bodde soldaten Anders Nöjd (född 1757) och hans hustru Magdalena Zakrisdotter, född 1752.

Den nuvarande bebyggelsen uppfördes i början av 1900-talet.

Mangårdsbyggnaden flyttades år 1909 från skoltomten. Det var det huset som kallades Högen och låg bakom skolan. Lillstugan flyttades år 1923 från Eklunds (nuv. Hagbergs).

Ägaren då var Anders Östblom och hans hustru Anna. De hade 12 barn. Östblom brukade fastigheten till och med 1938. Sedan arrenderade han ut fastigheten med jordbruket till David och Axel Eriksson, två bröder från Älvkarleby. David var far till Stig Eriksson, som bodde ihop med Alice Persson (se Nordanrö).

År 1943 flyttade Helga och Erik Berglund från Wibyhyttan där de bott tillsammans med en syster till Erik.

De köpte fastigheten år 1948.

Logen stod en gång i början av hagen. Resterna av en vandring finns fortfarande kvar där.

Nuvarande ägare är Hans, född 1942 (son till Helga och Erik) och Agneta Berglund. De har barnen Per född 1964, Eva, född 1967 och Lars, född 1975.

Per bor kvar på gården tillsammans med hustrun Ulrika, född Brodin. De har barnen Helena född 1990, Erik född 1992 och Karl född 1998.

Per med familj bodde från början i lillstugan, men för några år sedan bytte de hus med föräldrarna, så att Hans och Agneta numera bor i lillstugan.

År 1928 byggdes den gamla ladugården och år 2001 byggdes den nya ladugården. Familjerna på gården driver jordbruk med boskapsskötsel inkl mjölkproduktion. De är för närvarande (2008) de enda i byn som har nötkreatur.

Alviken

Ältebo 3:26, Alviksvägen 5

Ursprungligen hörde fastigheten till Erk Anders. Erik Danielsson på Erk Anders överlät 1908 fastigheten till de båda sönerna Olov och Jan Erik. Erk Anders delades därvid upp och Olov stannade kvar på stamfastigheten medan Jan Erik bosatte sig i Alviken med tillhörande jord och skog.

Bostadshuset byggdes år 1905 av Jan Erik alltmedan hans far fortfarande ägde gården. Två år senare byggdes ladugård, stall och loge.

Jan Erik och hans hustru Anna, född Nordström, brukade gården till år 1929. Anna kom från Emmas landboställe längs Hallarsbäcksvägen.

År 1929 sålde Jan Erik fastigheten och flyttade till Sotaskär. Gården såldes då till Edvard Persson och Anna, f. Sohlborg. Anna var syster till Folke. De fick sju barn.

Fastigheten drivs sedan många år som handelsbolag. På gården bor Erik Persson. Hans Berglund brukar för närvarande jorden.

I Alviken finns också ett antal fritidshus, som står på arrendemark. Markägare är Kurt Andersson.

Eltebo fäbodområde

Eltebo by hade före laga skiftet 1831 ett gemensamt fäbodområde som sträckte sig söder om en linje Gocksen (Goxen) – Sotaskär till byns slut vid Hoån och Ottnaren: ”Fäbod Rödningarne”. De sex fäbodstugorna, en för varje fastighet, var samlade i en klunga vid Sotaskärssundet där det också fanns betesmark och ängar. Enligt karta från 1737 låg själva fäbodvallen insprängd i kanten på Eltebo 6:s marker.

Efter laga skiftet 1831 flyttades stugorna ut till respektive fastighets marker och så småningom dog fäbodbruket ut. Det finns fortfarande spår av några av de utflyttade stugorna och en ny stuga har uppförts på platsen för de gamla stugorna (i skogen norr om 6:19, Petres jaktstuga).

Under en stor manöver i trakten 1936 byggdes den så kallade militärvägen av ingenjörtrupper. Vägen går mellan Eltebo och Sotaskär.

I samband med militärövningen tränades ny teknik för att bygga broar. Detta gjorde man bland annat här och var över Hoån. Det berättas även att den dåvarande kronprinsen, sedermera kung Gustav VI Adolf, var och inspekterade övningen som var mycket verklighetstrogen. Kronprinsen fick bland annat huka under en björk på Amandus i Hoo när den lede fi attackerade.

Även en bro över sundet vid Sotaskär byggdes i samband med manövern. Brofästena finns fortfarande kvar år 2009. Bron var i mycket dåligt skick de sista åren innan den ersattes 1963. Man åkte enligt skyltningen på egen risk över den gamla bron.

Vägen från Ho/Gustafsberg fick ny sträckning från Sträckan till bron år 1964. Under bygget försvann på grund av fyllnadsmassorna en natt en del av den gamla vägen ner i Goxen till stort besvär för transporter av folk och få. Spåren av rasmassor syns fortfarande vid Goxens strand.

I Sotaskärsområdet finns det år 2009 nio bofasta hushåll. Dessutom finns fyra fritidsfastigheter Ältebo 6:17, 6:18, 6:23 och 6:21 utöver de fastigheter som senare beskrivs.

Petres jaktstuga alt Wihns

Ältebo 6:19, Sotaskärsvägen 23

Det nuvarande huset uppfördes 1874 av Hjalmar Petre som jaktstuga på den udde/kulle som använts som betesmark under fäbodtiden. Eventuellt användes delvis timmer som flyttades från ett hus i Eltebo till bygget. Det sägs att både Oscar II och Gustaf V övernattat i jaktstugan.

Fastigheten Eltebo 6 ägdes av patronerna Petre/Hofors AB till ca 1906 och Gävleborgs läns Egnahems Aktiebolag till 1921. Området runt den gamla fäboden brukades som arrende av Olof Wihn mellan 1908 och 1921 då Wihns friköpte den nybildade jordbruksfastigheten Eltebo 6:6. På 1940-talet fanns 1 häst, 5-6 kor, 4 svin och ett tiotal höns på gården.

1962 avstyckades marken runt jaktstugan från jordbruksfastigheten Eltebo 6:6 och bildade fritidsfastigheten 6:19 med första ägare Arne och Ulla Lindelöf från Sollentuna.

Därefter har fastigheten omväxlande använts för permanent- och fritidsboende av först Lindelöfs och sedan av Ullas syskonbarn Per och Kristina Ryback (under åren 1983-1999) med barnen Krister, Tomas och Niklas.

Glasmästare Erik Hedlund och Linda Ahlsén med barnen Ida och Tea bodde där permanent under åren 1999-2006.

Fastigheten köptes 2006 av Tor och Hedvig Lindström. De bor växelvis i Sotaskär och Stockholm.

År 1981 gjordes ytterligare en avstyckning av Wihns. Den gamla ”dräng- och hundstugan” (jakthundarna bodde på en våning och drängarna på den andra) samt jordkällaren tillsammans med en bit mark styckades av och bildade då Ältebo 6:28. Övervåningen på den gamla stugan revs och av resterna tillsammans med timret från en stuga från andra sidan sjön byggdes en ny stuga. Denna fastighet köptes 1987 av Kurt och Eira Nyberg som bodde där om somrarna med sina två barn till 2009, då fastigheten köptes tillbaka till Wihns av Tor och Hedvig Lindström.

Sigvard Anderssons hus

Ältebo 3:27, Sotaskärsvägen 20

Huset finns på generalsstabskarta rekognoserad 1895-96. Detta hus hade i början av 1900-talet en stor, vacker veranda mot sjön Ottnaren och ingång från vägen. Där fanns också en vacker trädgård med ett tjugotal äppelträd.

År 1929 köptes fastigheten av Jan Erik Eriksson från Alviken. Han bodde där med sin hustru Anna. Så småningom sålde han fastigheten till Domänverket.

Huset byggdes om med vatten, avlopp och värmepanna av Domänverket för att kunna användas först som skogvaktar- och sedan som skogs-arbetarbostad.

Johan Andersson (Stålbo-Johan) och hans son Sigvard köpte huset 1972-73 av Domänverket. Sigvard byggde sedermera garaget på sidan av huset. Sigvard är bl a känd för att ha sålt fiskekort och mört till sportfiskare samt för att ha haft ett ont öga till myndighetspersoner..

Efter Sigvards död köptes fastigheten 2004 av Jörgen och Rie Dahlgren-Sasaki med barnen Mia (född 2007) och Maya (född 2009). Jörgen kommer från Västerås och Rie från Tokyo i Japan. Familjen bodde tidigare i Hofors.

Naturvårdsavsättningar på skogen blev gjorda före köpet, då Sigvards särbo Gudrun ägde fastigheten.

Brodins

Ältebo 6:22, Kettilsvägen 2

En stuga uppfördes 1965 av Richard Eriksson från Hoo 4:2. Fem sommarstugor fanns då efter sjökanten mot Ottnaren.

Ursprunget till stugan kommer från en lada vid Källrönningen. År 1977 byggdes huset ut med en vinkelbyggnad och Richard och Ester bosatte sig där. De bodde kvar till 1983.

Dottern Lisbeth köpte fastigheten 1978 och flyttade med maken Kjell in i huset 1986. Maken avled 1998. Då gick sonen Rickard (som bor på Erik Nils) in som hälftenägare. De bedriver skogsbruk och entreprenadarbete. Bakom huset timrades 1996 en 20 kvadratmeter stor eldpallkoja, Kettilskojan. Senare har Köket, Tjället och Kyffet tillkommit. På beställning lagar de, i begränsad omfattning året runt, mat över öppen eld. Huvudrätten är glödstekt sill alternativt kassler.

Ältebo 6:24, Kettilsvägen 9

Den första stugan på fastigheten är ursprungligen en gammal likbod från Hammarby som år 1923 byggdes om till sommarstuga av Ekström. Siv Andersson, född Ekström, Ältebo 1:9, var ofta som barn i stugan hos farmor och farfar. Ekströms barn ägde stugan under många år och sålde den på 1990-talet. Bland annat använde sonen Sivert och hans fru Greta (föräldrar till Siv) fastigheten som sommarställe.

1992-1993 köptes fastigheten av André Lindberg och Annelie Wigh. De nya ägarna startade bygget av ett nytt hus. När de skildes, sålde André 1998 till Helena Jonsson som slutförde bygget. På fastigheten bor idag Helena Jonsson och Peter Nyström med sonen Hampus (född 2004).

Källrönningen

Ältebo 6:20

Vid Källrönningen finns en källa och spår av en fäbod som sannolikt flyttats ut från Sotaskär efter laga skiftet 1831. Nedanför en höjd, där en lada fanns till mitten av 1960-talet, ligger den trälagda källan. Ladan flyttades till Ältebo 6:22, Brodins.

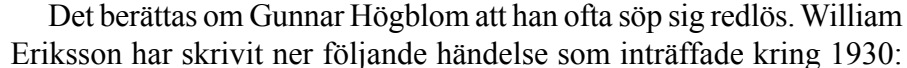
Erk-Anders fäbod

Ältebo 3:25, Erik Mårs väg 9

Fastigheten innefattar fäbodstället till Eltebo 3 (9) som flyttades ut från Sotaskär. Den ursprungliga fäbodstugan såldes till en anställd på läns museet och har flyttats till Hosjön i Bro utanför Storvik. En ny byggnad har uppförts och den liknar precis den gamla stugan.

Fastigheten ägdes i början av 1900-talet Johan Höglom som troligen bodde där till 1901. Johan köpte sedan Erik Nils fäbod samma år eller möjligen 1907 och flyttade dit. Då flyttade sockenspelmannen Hammarbergs Hans in i Erk-Anders fäbod.

Efter Johans död ärvdes fastigheten av sonen Johan Höglom och sedermera av hans son Gunnar Höglom, som var målare, poet, riksspelman och artikelförfattare.

Det berättas om Gunnar Höglom att han ofta söp sig redlös. William Eriksson har skrivit ner följande händelse som inträffade kring 1930: Vid ett tillfälle hade han supit till och var framme i Solberga för att köpa ett kilopaket knäckebröd. Han förirrade sig så småningom in på kyrkogården och föll ner i en öppen grav vid kvällsskymningen. Han sov en stund, vaknade och frös, kom ihåg och trodde sig finna rätt på sitt brödpaket och lyckades till slut ta sig ur graven. Han gick hem till Sotaskär och gick till sängs i kökssoffan. Hans fru vaknade först nästa morgon och fann till sin förfäran en begravningskrans med vidhängande band med ”vila i frid” på köksbordet. Hon ruskade liv i målaren, sin man, som nu var nykter och eftertänksam. Han mindes något av kvällens irrfärder. Kransen vandrade han åter till kyrkogården med. Om han sedan plockade upp brödpaketet är obekant.

Omkring 1946 köptes fastigheten av Johan Andersson (Stålbo-Johan) med fru och sonen Sigvard. De drev minkfarm där tills de på 1970-talet flyttade till Ältebo 3:27 vid bron. Det var Stålbo-Johan som sålde den ursprungliga fäbodstugan.

Tor Eriksson hyrde sedan tidvis huset av Johan tills han på 1990-talet köpte huset på avstyckad tomt. Han bosatte sig där med sin sambo Sainabou Keita från Gambia, som numera bor i Gävle. (Det är hon som äger den förfallna fastigheten på Forsvägen i Torsåker).

Tor Eriksson bor idag i det nu utbyggda huset med sin son Erik, född 1996.

Gunnar Höglom gjorde 1954 denna oljemålning av Erik Nils fäbod som 65-årspresent till Hulda Larsson (Erik Nils).

Erik Nils fäbod

Ältebo 3:27,2, Erik Mårs väg

På fastigheten finns resterna av en fäbod tillhörig Eltebo sub1 (Erik-Nils) som flyttats från Sotaskär efter laga skiftet 1831.

Fäboden, som är helt raserad sedan mitten på 1990-talet, ska ha haft bostad och fähus ihopbyggt och en stensatt brunn i närheten. Att byggnaden var konstruerad på detta sätt framgår dock inte alls av Gunnar Högloms målning ovan.

Fastigheten såldes 1907 till Johan Höglom på Eltebo 3:25.

Erik Mårs fäbod

Ältebo 5:8, Erik Mårs väg 12, hette tidigare Hillmans väg

Katarina Persdotter på Erik Mårs hade fyra barn. Den yngste av dem, Johan Julius Larsson (f. 16/2 1878, d. 7/10 1944) bosatte sig på fäboden. Han gifte sig med Anna Katarina Norström och de fick tre barn. Ett av dem var John Eugen, som senare gifte sig med Astrid från Erik Nils.

Torsten och Jenny Holmberg med barnen Maj och Bill köpte fastigheten cirka 1946. På 1950-talet flyttade de till Starkbacken i Hoo där Torsten drev hönseri. Familjen Gunnar Hillman med tre söner, Nore, Lars-Erik och Anders, flyttade sedan in.

År 1969 såldes delar av fastigheten till Halvard Holmström och hans hustru Ingrid som fritidshus. Huset är numera permanentbostad där Halvard bor. Ingrid avled 1998. Den ursprungliga stugan finns kvar men har blivit tillbyggd i flera omgångar och är nu ett stort, vitt hus.

Rickard Eriksson köpte "Söndret" där Lisbet Brodin på 1980-talet styckade av tre tomter, varav två idag är bebyggda (Ältebo 6:25 och 6:26). Rickards son Lars-Erik Rickardsson köpte skogen mot Hoån.

Halvard ställde i ordning fritidsbyn Tummen där det år 2009 finns ett 30-tal fritidsfastigheter avstyckade från 5:8.

Källor:

Muntliga källor:

Hans Berglund, Lisbeth Brodin, Olle Ericson, Margareta Hagberg, Alice Persson, Stig Wihren, m fl.

Litteratur:

Bilder från Torsåkers Fotohistoriska förening

Generalmönsterrullor från 1789-1884, Soldater i Ovansjö kompani, Hälsinge regemente.

Lantmäteriets kartor och akter

Material ur Eltebos byakista på Gammelgården i Torsåker

Material från Katarina Sohlborg, Torsåker (om invånare i Eltebo)

William Eriksson: Torsåkers Fäbodlar

William Eriksson: släktrönika 5 pärmar på Torsåkers Socken- & Skolmuseum

Gunnar Nyström: Hofors – Torsåkers skolor